

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku

Monitoring „Wieloletniego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie podlaskim do roku 2027. Ekonomia Solidarności Społecznej” za rok 2023

Białystok 2024

Wykaz używanych skrótów

- **BIP** – Biuletyn Informacji Publicznej
- **CIS** – Centrum Integracji Społecznej
- **CT9** – wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020
- **DES** – Departament Ekonomii Społecznej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej
- **EFS** – Europejski Fundusz Społeczny
- **ES** – Ekonomia Społeczna
- **FEdP** – Fundusze Europejskie dla Podlaskiego
- **GOPS** – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- **GUS** – Główny Urząd Statystyczny
- **JST** – Jednostka Samorządu Terytorialnego
- **KIS** – Klub Integracji Społecznej
- **KDB** – Kluczowy Doradca Biznesowy
- **KGW** – Koło Gospodyń Wiejskich
- **KPRES** – Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej
- **KRKGW** – Krajowy Rejestr Kół Gospodyń Wiejskich
- **LGD** – Lokalna Grupa Działania
- **LPDI** – Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
- **MOPS** – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- **MPI** – Mobilny Punkt Informacyjny
- **MRPiPS** – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
- **NGO** – Organizacja pozarządowa
- **OPS** – Ośrodek Pomocy Społecznej
- **OWES** – Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
- **OzN** – osoby z niepełnosprawnościami
- **PCPR** – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- **PES** – Podmiot Ekonomii Społecznej
- **PFRON** – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- **PS** – Przedsiębiorstwo Społeczne
- **PUP** – Powiatowy Urząd Pracy
- **RJPS** – Rejestr Jednostek Pomocy Społecznej prowadzony przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
- **RKRES** – Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej
- **ROPS** – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

- **RPDI** – Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji w województwie podlaskim na lata 2023-2025
- **SI** – Spółdzielnia Inwalidów
- **SN** – Spółdzielnia Niewidomych
- **SS** – Spółdzielnia Socjalna
- **UMWP** – Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego
- **WPRES** – Wieloletni Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie podlaskim do roku 2027. Ekonomia Solidarności Społecznej
- **WUP** – Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku
- **WTZ** – Warsztat Terapii Zawodowej
- **ZAZ** – Zakład Aktywności Zawodowej
- **ZPCh** – Zakład Pracy Chronionej

Spis treści

Wprowadzenie.....	5
Rozdział 1. Założenia metodyczne monitoringu WPRES za rok 2023.....	6
Rozdział 2. Realizacja „Wieloletniego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie podlaskim do roku 2027. Ekonomia Solidarności Społecznej” w 2023 r.	7
2.1 Priorytet I. Ekonomia społeczna i solidarna powszechnie i pozytywnie postrzegana przez mieszkańców województwa podlaskiego	7
2.2 Priorytet II. Trwałe i silne przedsiębiorstwa społeczne i podmioty ekonomii społecznej w województwie podlaskim	15
2.3 Priorytet III. Spójny i efektywny system wsparcia ekonomii społecznej i solidarnej	38
Rozdział 3. Wybrane elementy dotyczące sektora ekonomii społecznej w województwie podlaskim.....	47
Wnioski.....	59
Rekomendacje	62
Załączniki.....	64
Spis ilustracji	75
Spis tabel.....	76

Wprowadzenie

„Wieloletni Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie podlaskim do roku 2027. Ekonomia Solidarności Społecznej” (WPRES) – przyjęty w dniu 29 marca 2021 r. Uchwałą Nr XXVIII/366/2021 Sejmiku Województwa Podlaskiego – to dokument strategiczny, który diagnozuje problemy oraz wyznacza podstawowe kierunki działań w województwie podlaskim, mające na celu rozwój i upowszechnianie ekonomii społecznej. WPRES jest programem wojewódzkim w zakresie rozwoju ekonomii społecznej. Dokument diagnozuje kondycję ekonomii społecznej w regionie oraz wskazuje ścieżki jej rozwoju. Ponadto wyraźnie określa istotną rolę ekonomii społecznej w regionie, jako narzędzia, które tworzy aktywną politykę społeczną. Dokument stanowi odpowiedź na realne problemy regionu, a także wychodzi naprzeciw wymogom wynikającym z dokumentów wyższego rzędu, przede wszystkim ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej oraz Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej (KPRES).

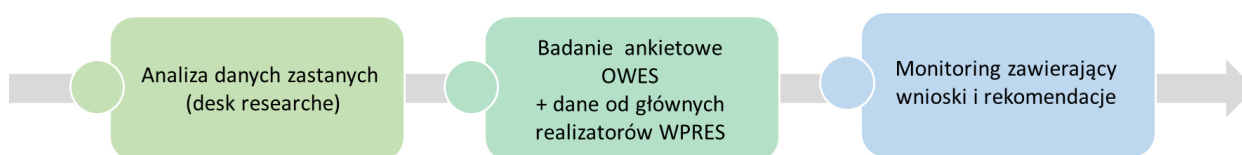
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku jako jednostka odpowiedzialna za koordynację sektora ekonomii społecznej w województwie podlaskim od lat systematycznie prowadzi monitoring Wieloletniego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podlaskim. Monitoring to stały i systematyczny proces zbierania i analizowania danych, który pozwala na opisanie aktualnego stanu realizacji założeń. Jego celem jest gromadzenie informacji pozwalających na dokonanie oceny stanu realizacji Programu, stanu ekonomii społecznej w regionie, a także weryfikację założonych kierunków działań. Regularny monitoring pozwala obserwować kształtujące się aktualnie postępy w realizacji Programu oraz ukazuje czy zakładane rezultaty są osiągane zgodnie z wcześniejszymi założeniami.

Przedmiotowy dokument monitoruje zapisy obowiązującego w 2023 r. „Wieloletniego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podlaskim do roku 2027. Ekonomia Solidarności Społecznej”. W dokumencie wyróżniono kilka zasadniczych części – wprowadzenie oraz szczegółowy opis metodologii badania, w którym zawarto główne cele badania oraz sposoby ich osiągnięcia. W kolejnych rozdziałach opisano poziom realizacji wskaźników oraz na ich podstawie opracowano wnioski i rekomendacje.

Rozdział 1. Założenia metodyczne monitoringu WPRES za rok 2023

„Monitoring Wieloletniego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie podlaskim do roku 2027. Ekonomia Solidarności Społecznej” za rok 2023 został opracowany na podstawie **analizy danych zastanych** (desk research) oraz **analiz własnych, przeprowadzonych z wykorzystaniem metod ilościowych** (sondaż diagnostyczny z techniką ankiety telefonicznej) oraz **metod jakościowych** (wywiady pogłębione) (Rysunek 1.).

Rysunek 1. Etapy monitoringu WPRES

Źródło: opracowanie własne

Monitoring został opracowany głównie na podstawie analizy danych zastanych. W tym celu posłużono się danymi dostępnymi na stronach internetowych podmiotów zaangażowanych w realizację działań WPRES. Jednym ze źródeł informacji były bazy danych prowadzone m. in. przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku, Podlaski Urząd Wojewódzki, Wojewódzki Urząd Pracy czy Główny Urząd Statystyczny. Informacje dotyczące spółdzielczości socjalnej pozyskano z Krajowej Rady Spółdzielczej.

Celem pozyskania danych dotyczących działań realizowanych w obszarze ekonomii społecznej w 2023 r. na terenie woj. podlaskiego, do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego (Departament Europejskiego Funduszu Społecznego, Departament Rozwoju Regionalnego), Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego, Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Białymstoku skierowano pisma z prośbą o informację zwrotną w zakresie realizowanych inicjatyw. Ponadto do organizacji, które w 2023 r. pełniły funkcje Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej z 4 subregionów: białostockiego, suwalskiego, łomżyńskiego i bielskiego skierowano kwestionariusz ankiety. Monitoringiem został objęty również ROPS w Białymstoku, który bezpośrednio realizuje zadania Samorządu Województwa Podlaskiego związane z koordynacją i monitorowaniem rozwoju ekonomii społecznej w regionie. Dane z badania ankietowego uzupełnione zostały wywiadami telefonicznymi z przedstawicielami lokalnych grup działania oraz podmiotów ekonomii społecznej.

Należy nadmienić, iż monitorowany rok był rokiem zakończenia działalności podlaskich ośrodków wsparcia ekonomii społecznej. Po zakończeniu funkcjonowania OWES-ów kontakt z byłą kadrami był utrudniony. Na ankietę monitorującą WPRES nie odpowiedział OWES z subregionu łomżyńskiego. W związku z powyższym, **niniejszy dokument zawiera tylko częściowe informacje o poziomie osiągnięcia wskaźników w 2023 r.**

Rozdział 2. Realizacja „Wieloletniego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie podlaskim do roku 2027. Ekonomia Solidarności Społecznej” w 2023 r.

2.1 Priorytet I. Ekonomia społeczna i solidarna powszechnie i pozytywnie postrzegana przez mieszkańców województwa podlaskiego

Kluczem do rozwoju ekonomii społecznej jest upowszechnianie oraz promowanie wiedzy na jej temat wśród mieszkańców województwa podlaskiego w różnym wieku, poczynając od najwcześniejszych lat szkolnych. Niezwykle ważne jest promowanie idei i rozwiązań z zakresu ekonomii społecznej w społeczeństwie, a także kształtowanie postaw i praktycznych umiejętności związanych ze współdziałaniem i solidarnością społeczną. Ponadto należy wspierać lokalnych liderów i tworzyć oddolne inicjatywy wspólnotowe poprzez np. włączanie mieszkańców w procesy decyzyjne dotyczące lokalnych społeczności.

Priorytet pierwszy (Ekonomia społeczna i solidarna powszechnie i pozytywnie postrzegana przez mieszkańców województwa podlaskiego) realizowany jest w województwie podlaskim poprzez następujące cele:

- Upowszechnianie wiedzy o ekonomii społecznej i solidarnej na wszystkich etapach edukacji,
- Promowanie idei i rozwiązań z zakresu ekonomii społecznej i solidarnej w społeczeństwie,
- Kształtowanie postaw i praktycznych umiejętności związanych ze współdziałaniem i solidarnością społeczną,
- Wzmacnianie lokalnych liderów i oddolnych inicjatyw wspólnotowych, w tym kooperatywy,
- Włączenie mieszkańców w procesy decyzyjne dotyczące lokalnych społeczności – rozwój partycypacji obywatelskiej.

W niniejszym priorytecie założono do osiągnięcia 3 wskaźniki, które wskazano w poniższej tabeli.

Tabela 1. Wskaźniki i poziom ich realizacji w priorytecie I

Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Wartość bazowa (wartość wskaźnika osiągnięta w 2021 r.)	Wartość wskaźnika osiągnięta w 2022 r.	Wartość wskaźnika osiągnięta w 2023 r.	Wartość wskaźnika do osiągnięcia na koniec 2027 r.
Opracowanie koncepcji promocji es, produktów i usług PES	OWES	0	0	0	1

Liczba różnorodnych form działań informacyjno-promocyjnych	OWES, ROPS	21	16	15	25
Liczba szkół, w których prowadzono działania upowszechniające wiedzę o ES	OWES, ROPS	4	11	7	50

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OWES i ROPS

Wskaźnik 1. Opracowanie koncepcji promocji ES, produktów i usług PES

Pierwszy wskaźnik w zakresie priorytetu ekonomia społeczna i solidarna powszechnie i pozytywnie postrzegana przez mieszkańców województwa podlaskiego dotyczy opracowania koncepcji promocji es, produktów i usług PES. Za realizację tego wskaźnika odpowiedzialne są ośrodki wsparcia ekonomii społecznej z terenu województwa podlaskiego. W związku z kończącą się perspektywą finansową 2014-2020 oraz kończącymi swoją działalność czterema Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej czas realizacji wskaźnika zaplanowano w późniejszych latach.

Wskaźnik 2. Liczba różnorodnych form działań informacyjno-promocyjnych

Drugi wskaźnik dotyczy form działań informacyjno-promocyjnych realizowanych w województwie podlaskim. Wartość wskaźnika założona do osiągnięcia na koniec 2027 r. to 25. Wartość bazowa wskaźnika wynosi 21. Liczba ta oznacza liczbę form działań informacyjno-promocyjnych zrealizowanych w roku bazowym tj. w 2021. Z danych pozyskanych od ośrodków wsparcia ekonomii społecznej oraz danych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Białymstoku wynika, że na terenie województwa podlaskiego w monitorowanym roku realizowano szereg tego typu działań.

W poniższym zestawieniu tabelarycznym przedstawiono działania realizowane w tym zakresie przez poszczególne OWES-y i ROPS.

Tabela 2. Liczba różnorodnych form działań informacyjno-promocyjnych realizowanych w obszarze ekonomii społecznej w 2023 r. w województwie podlaskim

Działania	OWES Białystok	OWES Bielsk	OWES Łomża	OWES Suwałki	ROPS	Suma
Gala Ekonomii Społecznej						
Certyfikowanie PES					X	x
Wizyty studyjne					X	x
Targi					X	x
Klipy						

Działania	OWES Białystok	OWES Bielsk	OWES Łomża	OWES Suwałki	ROPS	Suma
Spoty radiowe					X	X
Warsztaty/szkolenia	X	X		X		X
Seminaria						
Konferencje						
Turniej debat						
Doradztwo	X	X		X		X
Wynajem stoisk np. w galerii handlowej						
Newsletter				X		X
Strona internetowa	X	X		X	X	X
Serwisy społecznościowe	X			X		X
Publikacja artykułów w prasie lokalnej						
Wywiady w mediach						
Ulotki	X	X		X		X
Plakaty	X	X		X		X
Katalogi i informatory						
Konkursy				X		X
Prowadzenie punktu informacyjnego	X			X		X
Biuletyn informacyjny						
Kiermasz				X		X
Inne				X	X	X
Suma	7	5	brak danych	10	6	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OWES i ROPS

Monitoring wykazał, że w porównaniu do roku 2022 wartość wskaźnika zmniejszyła się o 1. Nowością w stosunku do 2022 r. było wyemitowanie dwóch spotów radiowych promujących działania z obszaru ekonomii społecznej, natomiast w 2023 r. zabrakło wydarzeń tj. seminaria czy turniej debat. W poniższym materiale szczegółowo opisano jakie działania informacyjno-promocyjne realizowane były w monitorowanym roku przez poszczególne OWES-y oraz ROPS w Białymstoku.

Białostocki Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w 2023 r. zrealizował następujące działania o charakterze informacyjno-promocyjnym:

- **Warsztaty/szkolenia** – przeprowadzono szkolenie z zakresu zakładania i prowadzenia PES dla 15 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym;

- **Doradztwo** – oferowane było doradztwo kluczowe dla PES. W ramach OWES zatrudnionych było trzech doradców kluczowych, którzy diagnozowali sytuacje problemowe PES objętych wsparciem, wspólnie z nimi opracowywali plany naprawcze, diagnozowali potencjał PES, zachęcali do rozwoju, ekonomizacji, wskazywali źródła zewnętrznego finansowania dla działań statutowych podmiotów. Białostocki OWES zatrudniał trzech doradców biznesowych, którzy obejmowali wsparciem przedsiębiorstwa społeczne korzystające z usług OWES. Doradcy biznesowi pomagali w opracowywaniu biznesplanów przedsięwzięć realizowanych, planowanych do realizacji przez PS, opracowywali studia wykonalności, na bieżąco monitorowali i wspierali PS w codziennym funkcjonowaniu, diagnozowali sytuacje problemowe, szanse i zagrożenia. Ponadto z OWES współpracowali doradcy specjalistyczni z zakresu księgowości, finansów, marketingu, prawa, PZP, zarządzania kapitałem osobowym;
- **Strona internetowa** – OWES posiadał stronę internetową www.podlaskiengo.pl, na której na bieżąco umieszczał informacje nie tylko na temat wydarzeń organizowanych przez OWES, ale też o innych działaniach skierowanych do organizacji pozarządowych z obszaru subregionu białostockiego, jak też realizowanych na szczeblu wojewódzkim;
- **Serwisy społecznościowe** – partnerzy konsorcjum tworzącego OWES posiadali swoje konta na Facebooku, na których szeroko opisywali działania z zakresu ekonomii społecznej prowadzone na terenie całego województwa, plebiscyty i konkursy dla NGO, działania skierowane do mieszkańców subregionu, województwa, kraju;
- **Ulotki** – opracowano ulotki dotyczące projektu oraz możliwych form wsparcia;
- **Plakaty** – dystrybuowano plakaty dotyczące projektu oraz możliwych form wsparcia;
- **Prowadzenie punktu informacyjnego** – OWES posiadał dwa punkty informacyjne dotyczące ekonomii społecznej na obszarze subregionu białostockiego. Jeden z punktów mieścił się w Inkubatorze Przedsiębiorczości Społecznej działającym w mieście Białystok (ul. Warszawska 44/1, Białystok), drugi zlokalizowany był w Inkubatorze Ekonomii Społecznej w powiecie białostockim (Doktorce 1, Surąż). Ponadto na stronie internetowej podane były numery kontaktowe do doradców kluczowych i biznesowych, którzy w razie potrzeb udzielali niezbędnych informacji dotyczących OWES lub ES.

Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w subregionie bielskim w 2023 r. realizował następujące działania o charakterze informacyjno-promocyjnym:

- **Warsztaty/szkolenia** – zorganizowano szkolenia z zakresu zakładania i prowadzenia PES;
- **Doradztwo** – zatrudniony doradca ds. reintegracji spotykał się z osobami zatrudnionymi w przedsiębiorstwach społecznych. Doradztwo prowadzone było

w celu reintegracji zawodowej i społecznej osób, które zostały zatrudnione w ramach dotacji. Prowadzone było na podstawie wcześniej rozpoznanych potrzeb pracowników oraz PS. Dla każdego PS opracowany został zindywidualizowany plan działań reintegracyjnych. Wsparcie doradcy obejmowało działania motywacyjne, pomoc w określeniu rozwoju zawodowego, budowania kompetencji społecznych, zawodowych, budowanie zespołu i rozwiązywania konfliktów. W OWES od kwietnia 2021 r. zatrudnieni byli Kluczowi Doradcy Biznesowi (KDB) (w Bielsku – 1/2 etatu, w Siemiatyczach 1/2 etatu i Hajnówce – 1/2 etatu), którzy wspierali proces rekrutacji – opracowali z kandydatami do projektu opisy planowanej działalności, przekazywali informacje o projekcie i możliwych formach wsparcia. Udzielali wsparcia zgodnie ze Standardami OWES osobiście lub w miejscu dogodnym dla Klienta. Doradcy prawni, księgowi, marketingowi, finansowi w zakresie kapitału osobowego i zamówień publicznych prowadzili doradztwo przedsiębiorstwom społecznym. Od kwietnia 2021 r. Doradcy Biznesowi pracowali w 3 powiatach Subregionu (KDB powiat siemiatycki – 1/2 etatu, KDB powiat bielski – 1/2 etatu, KDB powiat hajnowski – 1/2 etatu). Wspierali oni proces rekrutacji, jak również prowadzili doradztwo biznesowe przedsiębiorstwom społecznym w ramach projektu. Prowadzono także doradztwo zawodowe dla osób, które chcą być zatrudnione w PS oraz doradztwo indywidualne dla grup inicjatywnych w zakresie pisania biznesplanów;

- **Strona internetowa** – OWES posiadał stronę internetową www.klasterngo.pl, na której na bieżąco umieszczał informacje nie tylko na temat wydarzeń organizowanych przez OWES, ale też o innych działaniach skierowanych do organizacji pozarządowych z obszaru subregionu bielskiego, jak też realizowanych na szczeblu wojewódzkim;
- **Ulotki** – opracowano ulotki dotyczące projektu oraz możliwych form wsparcia;
- **Plakaty** – dystrybuowano plakaty dotyczące projektu oraz możliwych form wsparcia.

Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Suwałkach w 2023 r. realizował następujące działania o charakterze informacyjno-promocyjnym:

- **Warsztaty/szkolenia** – zorganizowano cykl 4 warsztatów z tworzenia partnerstw publiczno-społecznych oraz 20 szkoleń dotyczących zakładania i prowadzenia PS dla PES;
- **Doradztwo** – udzielano doradztwa indywidualnego oraz grupowego, polegającego na wsparciu procesu tworzenia i towarzyszenia w rozwoju PES i PS;
- **Doradztwo ogólne** – udzielano doradztwa w zakresie działalności gospodarczej i działalności pożytku publicznego, przygotowania biznesplanów, poszukiwania partnerów, rozpoznawanie rynku, tworzenie miejsc pracy;
- **Specjalistyczne doradztwo** – udzielono doradztwa w zakresie marketingu, księgowo-podatkowe, prawne i finansowe;
- **Newsletter** – opublikowano 4 newslettery;

- **Strona internetowa** – <http://owes.ares.suwałki.pl>;
- **Serwisy społecznościowe** – prowadzono profil na FB „Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Suwałkach”;
- **Ulotki** – kolportaż ulotek wśród JST i ich jednostek podległych, NGO podczas kiermaszy oraz festynów;
- **Plakaty** – kolportaż plakatów wśród JST i ich jednostek podległych, NGO;
- **Konkursy** – zorganizowano konkursy z nagrodami dotyczące wiedzy z zakresu ekonomii społecznej w każdym punkcie MPI;
- **Kiermasz** – OWES był wystawcą/współorganizatorem czterech kiermaszy zorganizowanych w MPI, gdzie wystawcami były NGO oraz PS;
- **Inne** – zorganizowano spotkania animacyjne dostosowane tematycznie do słuchaczy 7 animacji grupowych dla 35 osób nt. ekonomii społecznej i wolontariatu.

W wyniku kilkukrotnego kontaktu z OWES subregionu łomżyńskiego nie otrzymano informacji zwrotnej w sprawie osiągniętych wskaźników.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku od 1 kwietnia 2016 r. realizował projekt pozakonkursowy **„Koordynacja i monitorowanie rozwoju ekonomii społecznej w regionie”** współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa VII Poprawa Spójności Społecznej, Działanie 7.3 Wzmocnienie roli ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa podlaskiego. Przez siedem lat trwania projektu realizowano cztery zadania: z zakresu współpracy z OWES i istniejącymi Sieciami, wspierania samorządów lokalnych, PES i innych instytucji w obszarze ES, upowszechnienia wiedzy i dobrych praktyk z obszaru ES oraz koordynacji regionalnego wieloletniego programu rozwoju ekonomii. Od 1 marca do 30 września 2023 r. ROPS kontynuował realizację powyższego projektu, jednakże ze względu na wysokość środków, na które opiewała kwota projektu w 2023 r., projekt ograniczono do dwóch zadań, w ramach których zrealizowano następujące działania:

1. W ramach zadania pierwszego **„Promocja ekonomii społecznej”** zrealizowano:
 - XII Podlaskie Targi Ekonomii Społecznej w dniu 28.05.2023 r.; współorganizowane z Podlaskim Muzeum Kultury Ludowej na terenie Muzeum Wsi podczas wydarzenia „Zielone Świątki w Skansenie”;
 - wizytę studyjną w woj. podlaskim w granicach subregionu suwalskiego dla Podlaskich Sieci Współpracy w dniach 13-14.07.2023 r.;
 - certyfikację podmiotów Znakiem Jakości Zakup prospołeczny (1 certyfikat) oraz przedłużenie dotychczasowych certyfikatów (15 certyfikatów);
 - z oszczędności powstałych z realizacji projektu wykonano kalendarze na 2024 rok, które w ramach promocji ES przekazano JST oraz PES;

- emisję dwóch spotów radiowych promujących działania z obszaru ekonomii społecznej w okresie od 04.09.2023 r. do 21.09.2023 r. (z niewydatkowanych środków z realizacji projektu pozakonkursowego „Koordynacja i monitorowanie rozwoju ekonomii społecznej w regionie w 2022 roku”).
2. W ramach zadania drugiego **„Monitorowanie ekonomii społecznej”**:
- opracowano i przyjęto Regulamin Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podlaskim oraz powołano nowych członków RKRES;
 - zorganizowano 2 jednodniowe spotkania RKRES;
 - opracowano monitoring „Wieloletniego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podlaskim do roku 2027. Ekonomia Solidarności Społecznej” za rok 2022”.

W ramach zadania samorządowego (ROPS/14) **Realizacja „Wieloletniego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie podlaskim do roku 2027. Ekonomia Solidarności Społecznej”** rozpoczęto aktualizację WPRES oraz przygotowano (na wnioski PES) opinie dotyczące przebiegu dotychczasowej współpracy potencjalnych OWES z ROPS, w celu ubiegania się o akredytację Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Wskaźnik 3. Liczba szkół, w których prowadzono działania upowszechniające wiedzę o ES

Trzeci wskaźnik w zakresie priorytetu ekonomia społeczna i solidarna powszechnie i pozytywnie postrzegana przez mieszkańców województwa podlaskiego dotyczy liczby szkół, w których prowadzono działania upowszechniające wiedzę o ES. Kluczem do kształtowania pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej wśród młodzieży jest pokazanie młodemu człowiekowi korzyści jakie przynosi działalność w tej sferze. Pomimo, iż sytuacja w szkolnictwie (przejście z nauczania stacjonarnego na system zdalny) po okresie pandemicznym już w 2022 r. wróciła do normy, wartość monitorowanego wskaźnika w 2023 r. zanotowano na poziomie 7 (Tabela nr 3.). Na poziom wskaźnika niewątpliwie wpłynęło zakończenie w 2023 r. działalności wszystkich podlaskich Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, które w ubiegłych latach prowadziły szereg działań edukacyjnych dla uczniów.

Tabela 3. Liczba szkół, w których prowadzono działania upowszechniające wiedzę o ES w 2023 r.

Szkoła	OWES Białystok	OWES Bielsk	OWES Łomża	OWES Suwałki	ROPS
Przedszkole	0	0	brak danych	1	0
Szkoła podstawowa	0	0	brak danych	5	0

Szkoły ponadpodstawowe (średnie i policealne)	0	0	brak danych	1	0
Szkoły wyższe	0	0	brak danych	0	0
Suma	0	0	brak danych	7	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OWES i ROPS

2.2 Priorytet II. Trwałe i silne przedsiębiorstwa społeczne i podmioty ekonomii społecznej w województwie podlaskim

Priorytet drugi (Trwałe i silne przedsiębiorstwa społeczne i podmioty ekonomii społecznej w województwie podlaskim) realizowany jest w województwie podlaskim poprzez następujące cele:

- Zwiększenie liczby przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej tworzonych przez osoby prawne,
- Zwiększenie stabilności i konkurencyjności przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej działających w województwie podlaskim,
- Zwiększenie poziomu jakości zatrudnienia w PS i PES,
- Budowanie więzi pomiędzy ES i biznesem,
- Rozwijanie zwrotnych i bezzwrotnych instrumentów wsparcia (dla PS i PES).

W niniejszym priorytecie założono do osiągnięcia 3 wskaźniki, które wskazano w poniższej tabeli.

Tabela 4. Wskaźniki i ich poziom realizacji w priorytecie II

Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Wartość bazowa (wartość wskaźnika osiągnięta w 2021 r.)	Wartość wskaźnika osiągnięta w 2022 r.	Wartość wskaźnika osiągnięta w 2023 r.	Wartość wskaźnika do osiągnięcia na koniec 2027 r.
Liczba PS	MRPiPS ROPS	98	120	122	90
Liczba istniejących miejsc pracy w PS dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	OWES	156	184	50	158
Liczba jednostek reintegracji społeczno-zawodowej	ROPS	52	56	57	55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRPiSP, OWES i ROPS

Wskaźnik 1. Liczba przedsiębiorstw społecznych

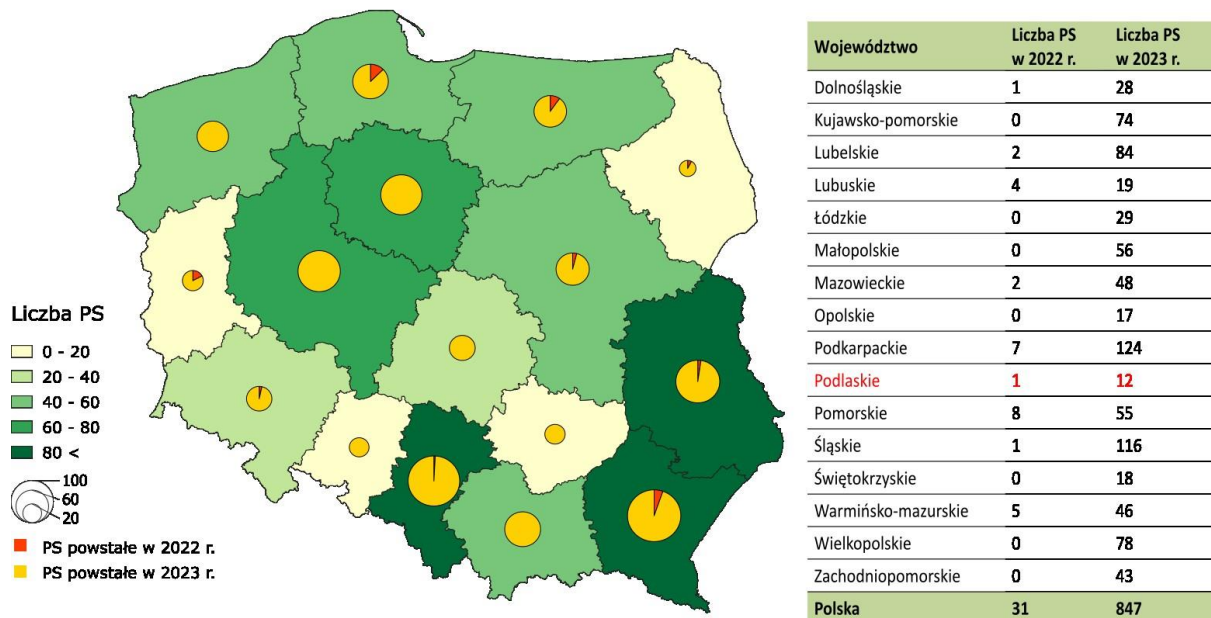
Do dnia 30 października 2022 r., czyli do dnia wejścia w życie ustawy o ekonomii społecznej (Dz. U. 2022 poz. 1812) proces nadania statusu PS odbywał się zgodnie z wytycznymi CT9 (status nadawany był przez OWES). Z uwagi na pandemię COVID-19 Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej podjęło decyzję o czasowym zawieszeniu stosowania niektórych zapisów Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze

włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 (CT9), a co za tym idzie wszystkie statusy przedsiębiorstw społecznych nadane przed dniem 1 lutego 2020 r. utrzymywały ważność do dnia 31 grudnia 2023 r. W okresie obowiązywania stanu epidemii nie było również konieczności weryfikacji spełniania cech przedsiębiorstwa społecznego przez podmioty znajdujące się w bazie prowadzonej przez MRPiPS. Oznacza to, iż wszystkie przedsiębiorstwa społeczne, również te, które znalazły się w trudnej sytuacji do końca 2023 r. wciąż figurowały w bazie PS. Zgodnie z listą przedsiębiorstw społecznych prowadzoną przez Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej (DES) w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej **według wytycznych CT9 w województwie podlaskim funkcjonowało 119 przedsiębiorstw społecznych**. Analizując liczbę PS wg wytycznych CT9 należy wziąć pod uwagę ich sytuację formalną oraz stan faktyczny. Brak formalnego wymogu zgłaszania zawieszenia działalności do KRS oraz dość powszechna niechęć do formalnego likwidowania podmiotów (z uwagi na obowiązki proceduralne i koszty z tym związane), znacząco utrudnia monitorowanie ogólnego stanu zasobów instytucjonalnych sektora ekonomii społecznej w odniesieniu do przedsiębiorstw społecznych. Nie wszystkie podmioty, które zawiesiły działalność w okresie i/lub z powodu epidemii, zgłosiły ten fakt do KRS-u. Dodatkowo, nie wszystkie podmioty, które zakończyły działalność jeszcze przed okresem epidemii i/lub z przyczyn z nią nie związanych, rozpoczęły/zgłosiły likwidację w momencie, w którym zakończyły działalność.

Według Rejestru Jednostek Pomocy Społecznej, **zgodnie z zapisami ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej, status PS w województwie podlaskim do końca 2023 r. uzyskało 12 podmiotów** (status nadany z ramienia Wojewody Podlaskiego). W porównaniu do roku 2022 liczba przedsiębiorstw społecznych, w myśl ustawy o ekonomii społecznej, wzrosła o 11 podmiotów, w tym 9 podmiotów, które po wejściu w życie ustawy odnowiły swój status PS na tzw. „nowych warunkach”. Zgodnie ze stanem na 31 grudnia 2023 r. w Polsce funkcjonowało łącznie 847 przedsiębiorstw społecznych (utworzonych wg ustawy). Przodującymi regionami, w liczbie nowoutworzonych PS są województwa: podkarpackie (124 PS), śląskie (116 PS) oraz lubelskie (84 PS). Najmniejszy przyrost przedsiębiorstw społecznych zanotowano w województwach: lubuskim (19 PS), świętokrzyskim (18 PS), opolskim (17 PS) oraz podlaskim, które z liczbą 12 PS plasuje się na ostatnim miejscu w zestawieniu.

Rysunek 2. Liczba przedsiębiorstw społecznych w Polsce w 2023 r. utworzonych zgodnie z zapisami ustawy o ekonomii społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRPiPS

Biorąc pod uwagę przedsiębiorstwa społeczne, które uzyskały status PS zgodnie z wytycznymi CT9, jak i podmioty, które uzyskały status PS zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy o ekonomii społecznej, **w województwie podlaskim w 2023 r. działały łącznie 122 przedsiębiorstwa społeczne spełniające warunki PS**. Przyrost przedsiębiorstw społecznych nastąpił o 1 w subregionie białostockim i o 1 w suwalskim. Wskaźnik liczby PS w 2023 r. przekroczył o 35,5% wartość wskaźnika docelowego założonego w WPRES do osiągnięcia na koniec 2027 r.

W poniższym zestawieniu tabelarycznym przedstawiono informacje na temat liczby przedsiębiorstw społecznych w województwie podlaskim w 2023 r. z podziałem na subregiony z uwzględnieniem formy prawnej przedsiębiorstw społecznych.

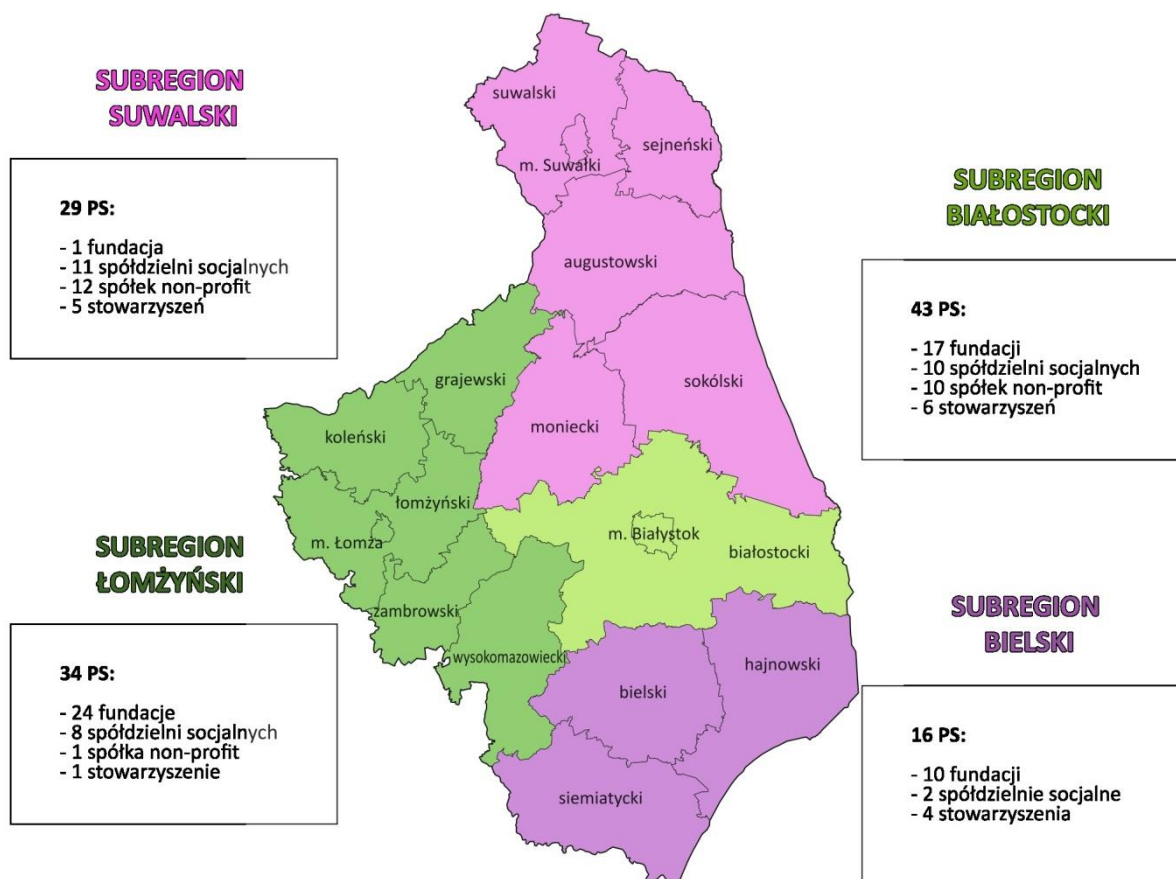
Tabela 5. Formy prawne przedsiębiorstw społecznych w woj. podlaskim w 2023 r. (N=122)

Subregion	Fundacja	Spółdzielnia Socjalna	Spółka Non-Profit	Stowarzyszenie	Suma
białostocki	17	10	10	6	43
bielski	10	2	0	4	16
łomżyński	24	8	1	1	34
suwalski	1	11	12	5	29
suma	52	31	23	16	122

Źródło: opracowanie własne na podstawie listy przedsiębiorstw społecznych MRiPS

Na terenie województwa podlaskiego działają cztery formy prawne przedsiębiorstw społecznych: fundacje, spółdzielnie socjalne, spółki non-profit, stowarzyszenia. Najczęściej występującą formą prawną przedsiębiorstw społecznych w 2023 r. były fundacje (52) oraz spółdzielnie socjalne (31).

Rysunek 3. Przedsiębiorstwa społeczne w woj. podlaskim w 2023 r. z podziałem na subregiony (n=122)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRPiPS

W poniższych zestawieniach tabelarycznych przedstawiono dane na temat przedsiębiorstw społecznych działających na koniec 2023 r. w województwie podlaskim w poszczególnych subregionach. W tabelach kolorem jasnofioletowym oznaczono PS, które w roku objętym monitoringiem działały zgodnie z zapisami ustawy o ekonomii społecznej.

Tabela 6. Przedsiębiorstwa społeczne działające na terenie subregionu białostockiego w 2023 r. (N=43)

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa społecznego	Forma prawna
1.	Fundacja Pomocy Pokrzywdzonym w Biznesie Vici Exitus (Ekozagroda)	fundacja

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa społecznego	Forma prawna
2.	Fundacja Inny Świat Rodziny	fundacja
3.	Fundacja Cukrzyca a Zdrowie	fundacja
4.	Fundacja Uniwersytet Terenowy	fundacja
5.	Fundacja MATUZALOWY WIEK	fundacja
6.	Fundacja "BUDOWLANI24"	fundacja
7.	Fundacja NIL SINE NUMINE	fundacja
8.	Nigeria Beauty Clinic	fundacja
9.	Fundacja Nigeria Po Męsku	fundacja
10.	Fundacja "FIDELIS"	fundacja
11.	Fundacja EKO	fundacja
12.	Fundacja Powroty	fundacja
13.	Fundacja AKADEMIA SMYKA	fundacja
14.	Fundacja NOWY WSCHÓD	fundacja
15.	Fundacja ROD WELA	fundacja
16.	Fundacja ODPOWIEDZIALNI	fundacja
17.	Fundacja Siła Marzeń	fundacja
18.	Spółdzielnia Socjalna Vektor	spółdzielnia socjalna
19.	Spółdzielnia Socjalna „Wasilków” w Wasilkowie	spółdzielnia socjalna
20.	Spółdzielnia Socjalna „SUKURS” w Zaściankach	spółdzielnia socjalna
21.	Spółdzielnia Socjalna Wulkanira	spółdzielnia socjalna
22.	Studio Kreowania Wizerunku Spółdzielnia Socjalna w Zawykach	spółdzielnia socjalna
23.	Spółdzielnia Socjalna „O&L” w Białymstoku	spółdzielnia socjalna
24.	Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „Michałowianka” w Michałowie	spółdzielnia socjalna
25.	Spółdzielnia Socjalna „Nekropol” w Białymstoku	spółdzielnia socjalna
26.	Centrum Integracji Społecznej i Gospodarczej Spółdzielnia Socjalna w Białymstoku	spółdzielnia socjalna
27.	Spółdzielnia Socjalna „ACTIVE GO” w Białymstoku	spółdzielnia socjalna
28.	ART GROUP spółka z o.o.	spółka non profit (sp. z o.o.)
29.	SERWIS DIESEL Sp. z o.o.	spółka non profit (sp. z o.o.)
30.	DRENTOM	spółka non-profit (sp. z o.o.)
31.	ART GROUP spółka z o.o.	spółka non profit (sp. z o.o.)
32.	FOKUS SERWIS Spółka z o.o.	spółka non profit (sp. z o.o.)
33.	EARTH-HEART Przedsiębiorstwo Społeczne Spółka z o.o. non-profit	spółka non profit (sp. z o.o.)
34.	Ekoperspektywa Sp. z o.o.	spółka non profit (sp. z o.o.)
35.	Przedsiębiorstwo Społeczne Okienko sp. z o.o.	spółka non profit (sp. z o.o.)
36.	Społeczne IT Spółka z o.o.	spółka non profit (sp. z o.o.)
37.	MIKABO Sp. z o.o.	spółka non profit (sp. z o.o.)
38.	Ekostart sp. z o.o.	stowarzyszenie
39.	Stowarzyszenie „MY DLA INNYCH”	stowarzyszenie
40.	Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Niepełnosprawnych Intelktualnych AKTYWNI	stowarzyszenie
41.	Stowarzyszenie Bliżej Siebie Białystok-Eindhoven	stowarzyszenie

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa społecznego	Forma prawna
42.	Towarzystwo Wspierania Inicjatyw Społecznych Alpi	stowarzyszenie
43.	„TOWARZYSTWO AMICUS”	stowarzyszenie

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Przedsiębiorstw Społecznych oraz RJPS

Tabela 7. Przedsiębiorstwa społeczne działające na terenie subregionu bielskiego w 2023 r.
(N=16)

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa społecznego	Forma prawna
1.	Fundacja „Dobre smaki”	fundacja
2.	Fundacja Z SERCEM DO SENIORA	fundacja
3.	Fundacja Lexon	fundacja
4.	Fundacja Łapka	fundacja
5.	Fundacja Wspieramy Pasję	fundacja
6.	Fundacja Wynajmer Plus	fundacja
7.	Fundacja Mali Duzi Bohaterowie	fundacja
8.	Fundacja Nowy Start	fundacja
9.	Fundacja „Student na swoim”	fundacja
10.	Fundacja „Nowe Życie”	fundacja
11.	Spółdzielnia Socjalna „BIEL-BŁASK”	spółdzielnia socjalna
12.	Spółdzielnia Socjalna „INTEGRACJA” w Bielsku Podlaskim	spółdzielnia socjalna
13.	Stowarzyszenie „Podlaski Raj”	stowarzyszenie
14.	Stowarzyszenie ISWIM	stowarzyszenie
15.	Stowarzyszenie Sękalik	stowarzyszenie
16.	Stowarzyszenie „Rach Ciach”	stowarzyszenie

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Przedsiębiorstw Społecznych oraz RJPS

Tabela 8. Przedsiębiorstwa społeczne działające na terenie subregionu łomżyńskiego
w 2023 r. (N=34)

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa społecznego	Forma prawna
1.	Fundacja JA I TY	fundacja
2.	Fundacja DR OTIS	fundacja
3.	Fundacja Działań Lokalnych LOGOS	fundacja
4.	Fundacja BEZPIECZNY MOTOCROSS	fundacja
5.	Fundacja POMOC NA DRODZE	fundacja
6.	Fundacja CYFROWY HORYZONT	fundacja
7.	Fundacja EKO ŁOMŻA	fundacja
8.	Fundacja KOMPANIA KRESOWA	fundacja
9.	Fundacja CENTRUM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I BIZNESU	fundacja
10.	Fundacja WYNAJMER	fundacja
11.	Fundacja INSTALATOR24	fundacja
12.	Fundacja Zdrowa Żywność	fundacja
13.	Fundacja INICJATYW LOKALNYCH „MEDIA POLSKA”	fundacja

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa społecznego	Forma prawna
14.	Fundacja Mam Plan	fundacja
15.	Fundacja Deseo	fundacja
16.	Fundacja Deseo Home	fundacja
17.	Fundacja PAKIET WSPARCIA	fundacja
18.	Fundacja ŚWIADOMI ŻYCIA	fundacja
19.	Fundacja AKTYWNI	fundacja
20.	Fundacja A PROJEKT GRAJEWO	fundacja
21.	Fundacja BEZ OGRANICZEŃ	fundacja
22.	Fundacja ZACZYNAM OD NOWA	fundacja
23.	Fundacja ISWIM	fundacja
24.	Fundacja Dwa Serca	fundacja
25.	Spółdzielnia Socjalna Alexis w Łomży	spółdzielnia socjalna
26.	Spółdzielnia Socjalna Poezja Smaku	spółdzielnia socjalna
27.	Spółdzielnia Socjalna Kofisport	spółdzielnia socjalna
28.	Spółdzielnia Socjalna FENIX W ŁOMŻY	spółdzielnia socjalna
29.	Spółdzielnia Socjalna GRYFIN W ŁOMŻY	spółdzielnia socjalna
30.	Spółdzielnia Socjalna UŚMIECH ZDROWIA	spółdzielnia socjalna
31.	Spółdzielnia Socjalna PRZYSTANEK	spółdzielnia socjalna
32.	Spółdzielnia Socjalna Łomżynianka	spółdzielnia socjalna
33.	Naturall SP Z O.O.	spółka non profit (sp. z o.o.)
34.	Stowarzyszenie Edukacyjno-Ekologiczne ED & ECO	stowarzyszenie

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Przedsiębiorstw Społecznych oraz RJPS

Tabela 9. Przedsiębiorstwa społeczne działające na terenie subregionu suwalskiego w 2023 r.
(N=29)

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa społecznego	Forma prawna
1.	Fundacja PRP Sudovia	fundacja
2.	Spółdzielnia Socjalna ART-BOX w Leszczewie	spółdzielnia socjalna
3.	Spółdzielnia Socjalna Smyk i Smyczek	spółdzielnia socjalna
4.	Spółdzielnia Socjalna Hańcza	spółdzielnia socjalna
5.	Homobonus sp. z o.o.	Spółdzielnia socjalna
6.	Spółdzielnia Socjalna dla Zdrowia w Jaświłach	Spółdzielnia socjalna
7.	Spółdzielnia Socjalna Fenix w Nowym Dworze	spółdzielnia socjalna
8.	Spółdzielnia Socjalna Marzenie	spółdzielnia socjalna
9.	Spółdzielnia Socjalna „AVIS” w Mońkach	spółdzielnia socjalna
10.	Handlowo Usługowa Spółdzielnia Socjalna „FamaCo” z siedzibą w Augustowie	spółdzielnia socjalna
11.	Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna "EKOSEJNY" w Sejnach	spółdzielnia socjalna
12.	Spółdzielnia Socjalna Jedynecka	spółdzielnia socjalna
13.	Dzielnia Wiedzy sp. z o.o.	spółka non profit (sp. z o.o.)
14.	„Gattino” Sp. z o.o.	spółka non profit (sp. z o.o.)
15.	Dom Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	spółka non profit (sp. z o.o.)
16.	Przedsiębiorstwo Społeczne Macierzanka Spółka z o.o.	spółka non profit (sp. z o.o.)

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa społecznego	Forma prawna
17.	„Na Szlaku Przygody” Sp. z o.o. non profit	spółka non profit (sp. z o.o.)
18.	Bartnicy Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością Non Profit	spółka non profit (sp. z o.o.)
19.	Dent-Ozon Spółka Non-Profit Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością	spółka non profit (sp. z o.o.)
20.	Leśna Baza Spółka z graniczną odpowiedzialnością	spółka non profit (sp. z o.o.)
21.	JAGNABLU NON PROFIT Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	spółka non profit (sp. z o.o.)
22.	OGRODNIK Non-Profit Spółka z graniczną odpowiedzialnością	spółka non profit (sp. z o.o.)
23.	Pro Human Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	spółka non profit (sp. z o.o.)
24.	Smaki Podlasia – Spichlerz Suwalszczyzny Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością non-profit	spółka non profit (sp. z o.o.)
25.	Spółdzielnia Socjalna „Ostoja” w Sokółce	stowarzyszenie
26.	Spółdzielnia Socjalna AFRA	stowarzyszenie
27.	Gryf Sp. z o. o.	stowarzyszenie
28.	Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych	stowarzyszenie
29.	Stowarzyszenie Kulturalne KOSTROMA	stowarzyszenie

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Przedsiębiorstw Społecznych oraz RJPS

Wskaźnik 2. Liczba istniejących miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

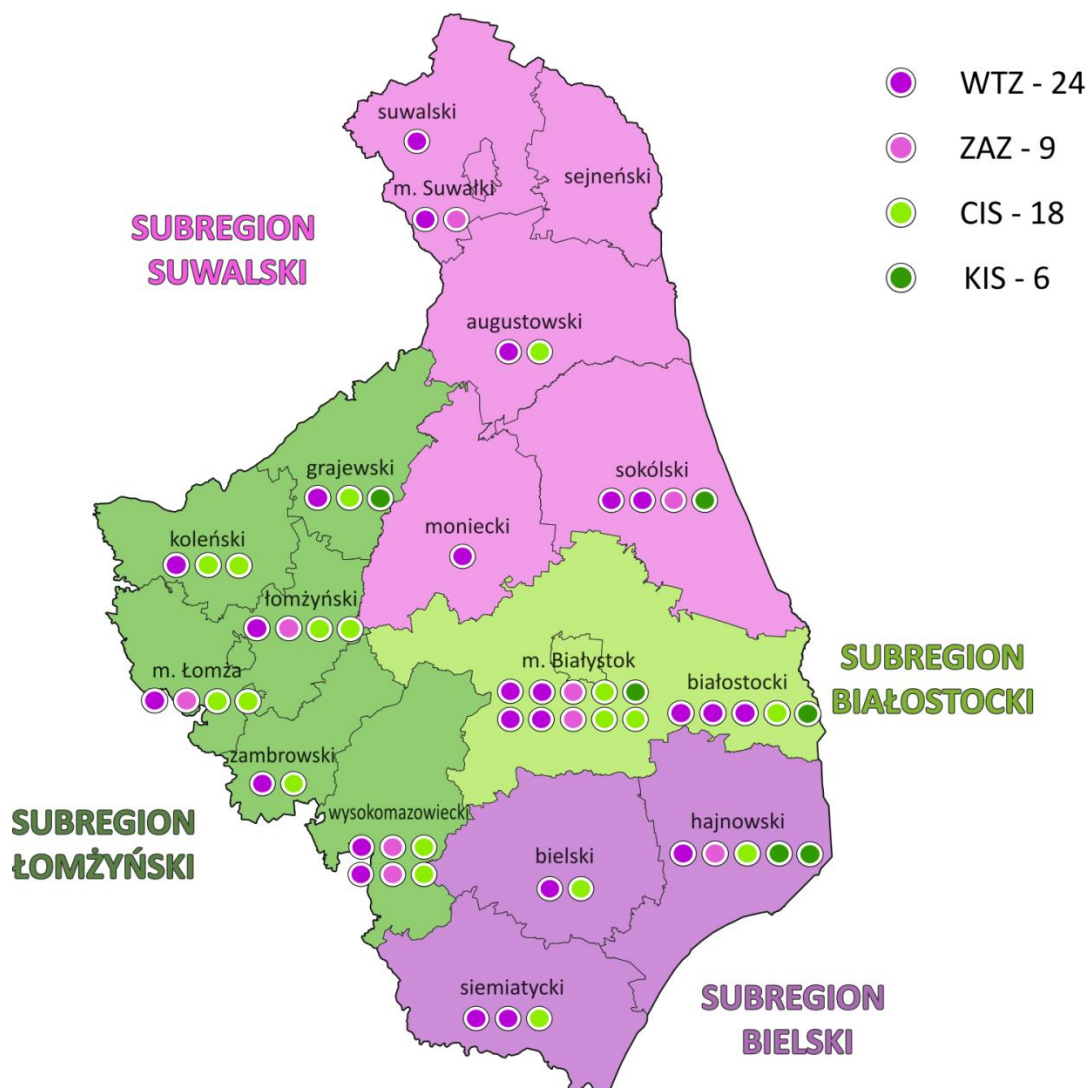
Jednym ze wskaźników, w priorytecie dotyczącym trwałych i silnych przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej w województwie podlaskim jest liczba istniejących miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dotychczasowe doświadczenia wskazują na fakt, iż istotnym impulsem do tworzenia dobrej jakości nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych są środki z Europejskiego Funduszu Społecznego zapewnione w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych. Z uwagi na konieczność zapewnienia trwałości zatrudnienia należy dążyć do tworzenia w podmiotach ekonomii społecznej takich miejsc pracy, które funkcjonować będą także po zakończeniu korzystania ze wsparcia publicznego.

Z danych pozyskanych od trzech OWES wynika, że na koniec 2023 r. w województwie podlaskim istniało 50 miejsc pracy utworzonych w ramach dotacji: 20 w subregionie białostockim oraz 30 w subregionie bielskim (w tym 5 miejsc pracy powstałych w 2023 r). W subregionie suwalskim na koniec 2023 r. nie zostały utworzone nowe miejsca pracy. OWES z subregionu łomżyńskiego nie przekazał danych. Analizując poziom wskaźnika należy wziąć pod uwagę, iż informacje o wskaźniku są tylko częściowe oraz w 2023 r. dobiegła końca perspektywa finansowa, która – jak zaznaczono wyżej – stanowiła istotny czynnik tworzenia miejsc pracy w PS.

Wskaźnik 3. Liczba jednostek reintegracji społeczno-zawodowej

Jednostki reintegracji społeczno-zawodowej pełnią bardzo ważną rolę w systemie ekonomii społecznej, integracji społecznej, jak również rynku pracy. Podmioty te tworzą możliwości długoterminowego treningu kompetencji społecznych i zawodowych dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, przygotowując je do wejścia na rynek pracy. Wyróżnia się następujące jednostki reintegracji społeczno-zawodowej: centra integracji społecznej (CIS), kluby integracji społecznej (KIS), warsztaty terapii zajęciowej (WTZ) oraz zakłady aktywności zawodowej (ZAZ). Na poniższym Rysunku nr 4 przedstawiono informacje na temat liczby oraz lokalizacji aktywnych jednostek w województwie podlaskim w 2023 r.

Rysunek 4. Liczba jednostek reintegracji społeczno-zawodowej w woj. podlaskim w 2023 r. (N=57)

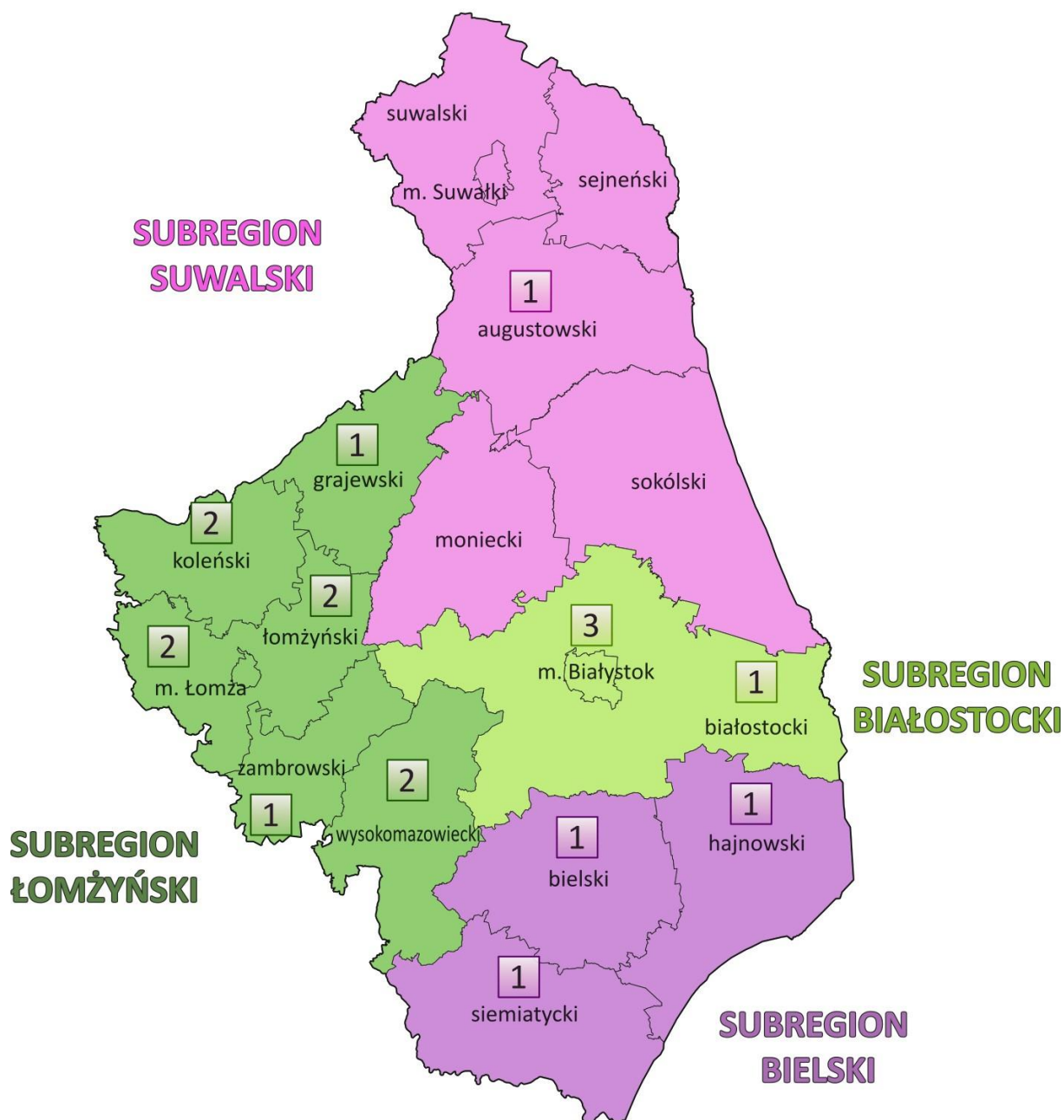
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUW i PFRON

Centrum Integracji Społecznej (CIS) to jednostka organizacyjna utworzona przez jednostkę samorządu terytorialnego lub organizację pozarządową, realizującą reintegrację zawodową i społeczną poprzez prowadzenie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym programów edukacyjnych, obejmujących m.in. nabywanie umiejętności zawodowych, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych oraz nabywanie innych umiejętności niezbędnych do codziennego życia. CIS nie jest samodzielnym podmiotem prawnym lecz formą prawną adresowaną do instytucji oraz organizacji pozarządowych pracujących z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym¹. Głównym celem CIS jest aktywizacja zawodowa i społeczna osób długotrwale bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym. CIS jest miejscem, które daje szansę na ponowne włączenie się do życia społecznego oraz prawidłowe pełnienie ról zawodowych i rodzinnych przez jego uczestników. Podejmowane przez CIS działania z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej dążą do usamodzielnienia uczestników i wyprowadzenia ich poza system pomocy społecznej. Z danych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Białymstoku wynika, że na terenie województwa podlaskiego w 2023 r. działało 18 Centrów Integracji Społecznej. Jest to wzrost o jeden podmiot w stosunku do 2022 roku.

¹ <http://rynekpracy.org/x/413658>

Rysunek 5. Centra Integracji Społecznej w woj. podlaskim w 2023 r. (N=18)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUW

Szczegółowe informacje dotyczące danych teleadresowych CIS przedstawiono w poniższym zestawieniu tabelarycznym.

Tabela 10. Centra Integracji Społecznej w woj. podlaskim w 2023 r.

Lp.	Nazwa	Adres	Telefon	E-mail
1.	CIS „Przystań” w Łapach	ul. Chełmońskiego 2 18-100 Łapy	691 533 804	ania1509@wp.pl
2.	CIS „Żelazna” w Białymstoku, Stowarzyszenie „Ku Dobrej Nadziei”	ul. Grunwaldzka 76 15-893 Białystok	881 321 900	jolanta@kdn.bialystok.pl
3.	CIS „Druga Szansa” w Piątnicy Poduchownej	ul. Stawiskowa 6 18-421 Piątnica	513 088 286	cis-lomza@o2.pl
4.	CIS HOLOS w Białymstoku	ul. Baranowicka 79/1 15-554 Białystok	509 165 356	holos.biuro@gmail.com
5.	CIS przy Stowarzyszeniu Inicjatyw Społeczno- Gospodarczych w Augustowie	1. ul. Mostowa 12D 16-300 Augustów 2. Kurianka 43 16-315 Lipsk	87 643 01 00	sisg@sisg.org.pl
6.	CIS w Białymstoku przy Fundacji Dialog	ul. Kolejowa 26 A 15-701 Białystok	85 742 40 90	cis@fundacjdialog.pl
7.	CIS w Boćkach	ul. Plac Armii Krajowej 5 17-111 Boćki	857 319 610	m.korniluk@gminabocki.pl
8.	CIS w Grajewie	ul. Os. Południe 36/1 19-200 Grajewo	794 670 100, 86 261 12 50	cis@um.grajewo.pl
9.	CIS w Hajnówce	ul. 3 Maja 42 17-200 Hajnówka	729 888 753	cishajnowka@fir.org.pl
10.	CIS w Kolnie	ul. Marii Konopnickiej 4 18-500 Kolno	729 888 796	ciskolno@fir.org.pl
11.	CIS w Łomży	1. ul. Dworna 13 18-400 Łomża 2. ul. Farna 1 18-400 Łomża 3. ul. Zielona 21 18-400 Łomża	602 720 633	cislomza@onet.pl
12.	CIS w Siemiatyczach	ul. Kościuszki 88 17-300 Siemiatycze	729 888 751	cissiemiatyczne@fir.org.pl

Lp.	Nazwa	Adres	Telefon	E-mail
13.	CIS w Sokołach	ul. Kolejowa 3 18-218 Sokoły	531 306 823	cis@sokoly.pl
14.	CIS w Szczepankowie	Szczepankowo 60 18-411 Śniadowo	729 888 794	cisszczepankowo@fir.org.pl
15.	CIS w Wysokiem Mazowieckiem	ul. 1 Maja 8 18-200 Wysokie Mazowieckie	729 888 793	ciswysokiemazowieckie@fir.org.pl
16.	CIS w Zambrowie	ul. Obwodowa 2 18-300 Zambrów	729 888 791	ciszambrow@fir.org.pl
17.	CIS w Łomży przy Fundacji L	ul. Kard. St. Wyszyńskiego 30 18-400 Łomża	507 645 900	fundacja.lektor@gmail.com
18.	CIS FAMA w Kolnie	ul. M. Dąbrowskiej 4 pok. 104 18-500 Kolno	572 206 700	cis.fama.kolno@wp.pl

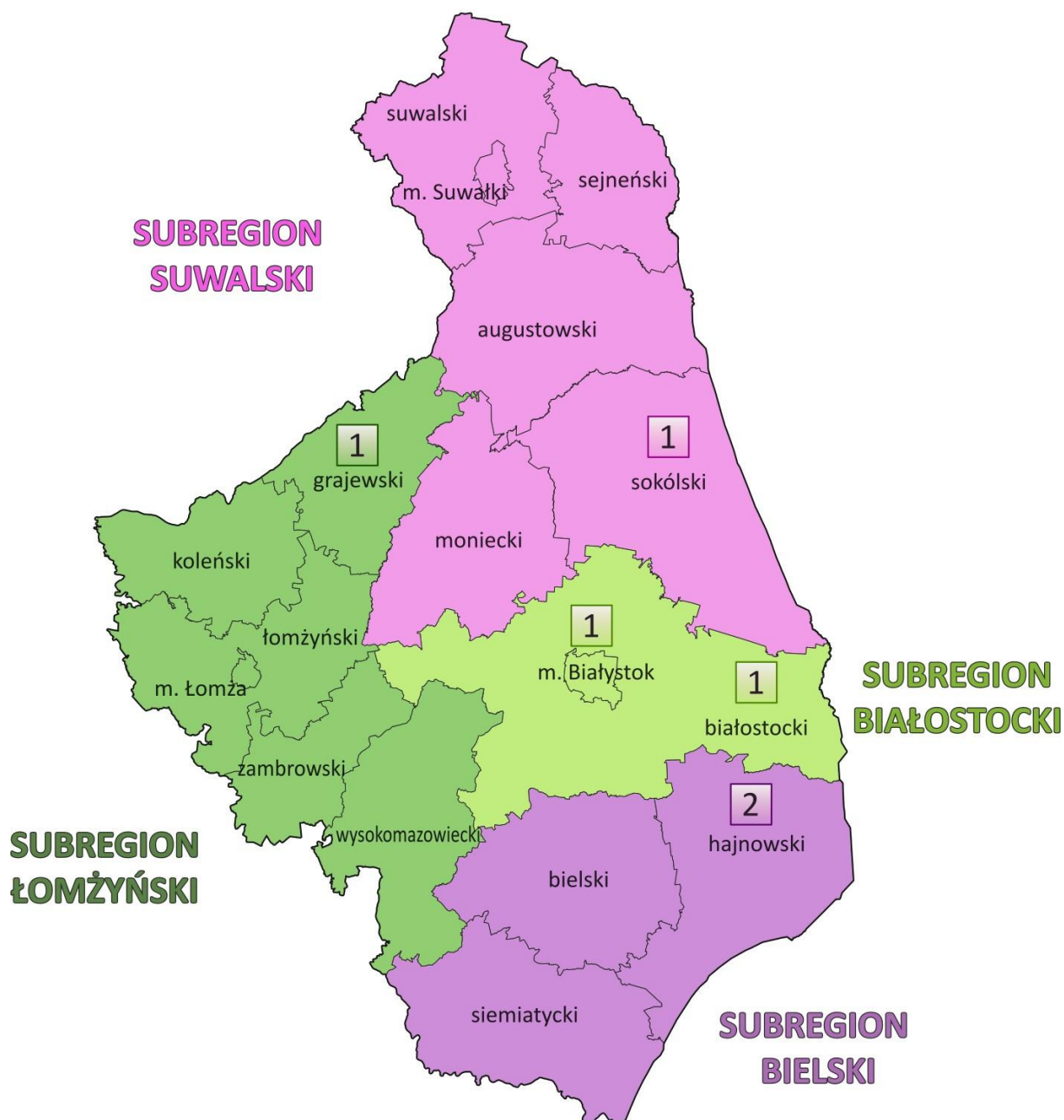
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUW

Jednym z podmiotów reintegracji społeczno-zawodowej są **Kluby Integracji Społecznej (KIS)**. Są to jednostki, których celem jest udzielenie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy. KIS działa na rzecz integrowania się osób o podobnych trudnościach i problemach życiowych. To jednostka pomagająca samoorganizować się ludziom w grupy, podejmować wspólne inicjatywy i przedsięwzięcia w zakresie aktywizacji zawodowej, w tym zmierzające do tworzenia własnych miejsc pracy. KIS zostaje powołany przez jednostkę samorządu terytorialnego lub organizację pozarządową.

Z danych pozyskanych z rejestru Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku wynika, że w 2023 r. na terenie województwa podlaskiego zarejestrowanych było 6 Klubów Integracji Społecznej, tyle samo co w roku ubiegłym:

1. Klub Integracji Społecznej „Aktywni razem” w Radziłowie (Stowarzyszenie Rozwoju Obszarów Wiejskich Podlasie),
2. Klub Integracji Społecznej „Sukces w działaniu” w Łapach (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łapach),
3. Klub Integracji Społecznej w Dubiczach Osocznych (Ośrodek Pomocy Społecznej w Hajnówce),
4. Klub Integracji Społecznej w Sokółce (Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokółce),
5. Klub Integracji Społecznej „Nowa Droga” (Fundacja Science Point),
6. Klub Integracji Społecznej „Kurnik” (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hajnówce).

Rysunek 6. Kluby Integracji Społecznej w woj. podlaskim w 2023 r. (N=6)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUW

Szczegółowe informacje w zakresie danych teleadresowych aktywnie działających KIS przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11. Kluby Integracji Społecznej w woj. podlaskim w 2023 r. (N=6)

Lp.	Nazwa	Adres	Telefon	E-mail
1.	Klub Integracji Społecznej „Aktywni Razem” w Radziłowie	ul. Karwowska 48 19-213 Radziłów	796 832 367, 797 053 845	jankowska12@op.pl
2.	Klub Integracji Społecznej „Sukces w działaniu” w Łapach	ul. Leśnikowska 54 18-100 Łapy	85 833 50 25 w.201, 85 715 25 50 w. 201	mgopslapy@pro.onet.pl
3.	Klub Integracji Społecznej w Dubiczach Osocznych	Dubicze Osoczne 45 17-200 Hajnówka	85 682 31 93	gops@gmina-hajnowka.pl
4.	Klub Integracji Społecznej w Sokółce	ul. Dąbrowskiego 12 16-100 Sokółka	85 711 20 64	opsok@op.pl
5.	Klub Integracji Społecznej „Nowa Droga” w Białymstoku	ul. Elektryczna 1/3 lok. 216 15-080 Białystok	607 645 779	kis@sciencepoint.pl
6.	Klub Integracji Społecznej „Kurnik” w Hajnówce	ul. 11 Listopada 22 17-200 Hajnówka	85 682 20 11	mops-hajnowka@home.pl

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUW

Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ) to placówki powołane do rehabilitacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami. Finansowane są ze środków PFRON, środków samorządowych i innych źródeł. Wśród zadań WTZ istotne miejsce zajmuje wsparcie osób z niepełnosprawnościami w uzyskiwaniu kompetencji do samodzielnego funkcjonowania w przestrzeni społeczno-zawodowej. Działania WTZ-ów opierają się na metodzie terapii zajęciowej oraz indywidualnej pracy z klientem. W WTZ osoby z niepełnosprawnościami mają być wspierane w procesie wychodzenia na rynek pracy. Celem WTZ jest: aktywne wspomaganie procesu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami oraz stwarzanie osobom z niepełnosprawnościami, niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Realizacji powyższych celów służy stosowanie technik terapii zajęciowej zmierzających do usamodzielnienia uczestników, poprzez wyposażenie ich

w umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, a także rozwijania psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiającym uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy. Uczestnikami warsztatów mogą być osoby posiadające prawnie potwierdzony status niepełnosprawności, niezdolne do podjęcia pracy. Terapię prowadzoną w warsztacie realizuje się na podstawie indywidualnego programu rehabilitacji uczestnika, który zawiera informacje dotyczące osoby z niepełnosprawnością, planowanych działań wobec uczestnika i spodziewanych efektów tych działań.

Monitoring WPRES wykazuje, iż liczba WTZ na terenie województwa podlaskiego nie zmieniała się na przestrzeni lat. Jednak w roku 2022 Warsztaty Terapii Zajęciowej w Sejnach (przy Regionalnym Stowarzyszeniu na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Sejnach) przekształciły się w Środowiskowy Dom Samopomocy w Sejnach. Zatem liczba warsztatów terapii zajęciowej w roku sprawozdawczym wynosiła – 24. Analiza danych liczbowych wskazuje na fakt, iż sytuacja WTZ na terenie województwa podlaskiego jest stabilna (dofinansowanie z PFRON). Warsztat nie jest placówką samodzielną, ale stanowi część większej struktury organizacyjnej wyposażonej w osobowość prawną lub posiadającej zdolność do czynności prawnych – warsztaty funkcjonujące w województwie podlaskim są organizowane najczęściej przez fundacje, stowarzyszenia lub kościelne jednostki organizacyjne i katolickie organizacje charytatywne a w pojedynczych przypadkach: przez spółdzielnię i spółkę z o.o. Ich działalność finansowana jest ze środków PFRON, środków samorządowych i innych źródeł, przy czym są to stosunkowo stałe źródła finansowania.

Dane adresowe dotyczące WTZ w województwie podlaskim przedstawiono w poniższym zestawieniu tabelarycznym.

Tabela 12. Warsztaty Terapii Zajęciowej w woj. podlaskim w 2023 r. (N=25)

Lp.	Nazwa	Adres	Telefon	E-mail
1.	Caritas Archidiecezji Białostockiej, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Białymstoku	ul. Knyszyńska 12a 15-702 Białystok	(85) 673 13 01 697 020 098	wtz.bialystok@caritas.pl
2.	Warsztaty Terapii Zajęciowej Zgromadzenia Sióstr Karmelitanek Dzieciątka Jezus w Siemiatyczach	ul. Bartosza Głowackiego 2, 17- 300 Siemiatycze	(85) 656 11 78 790 771 121	wtzsiemiatycze@wp.pl
3.	Fundacja AC, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Białymstoku	ul. Storczykowa 7 15-644 Białystok	793 862 675	wtzac@interia.pl
4.	Fundacja Rozwoju	ul. Stefana Batorego	533 362 669	wtz@frp.pl

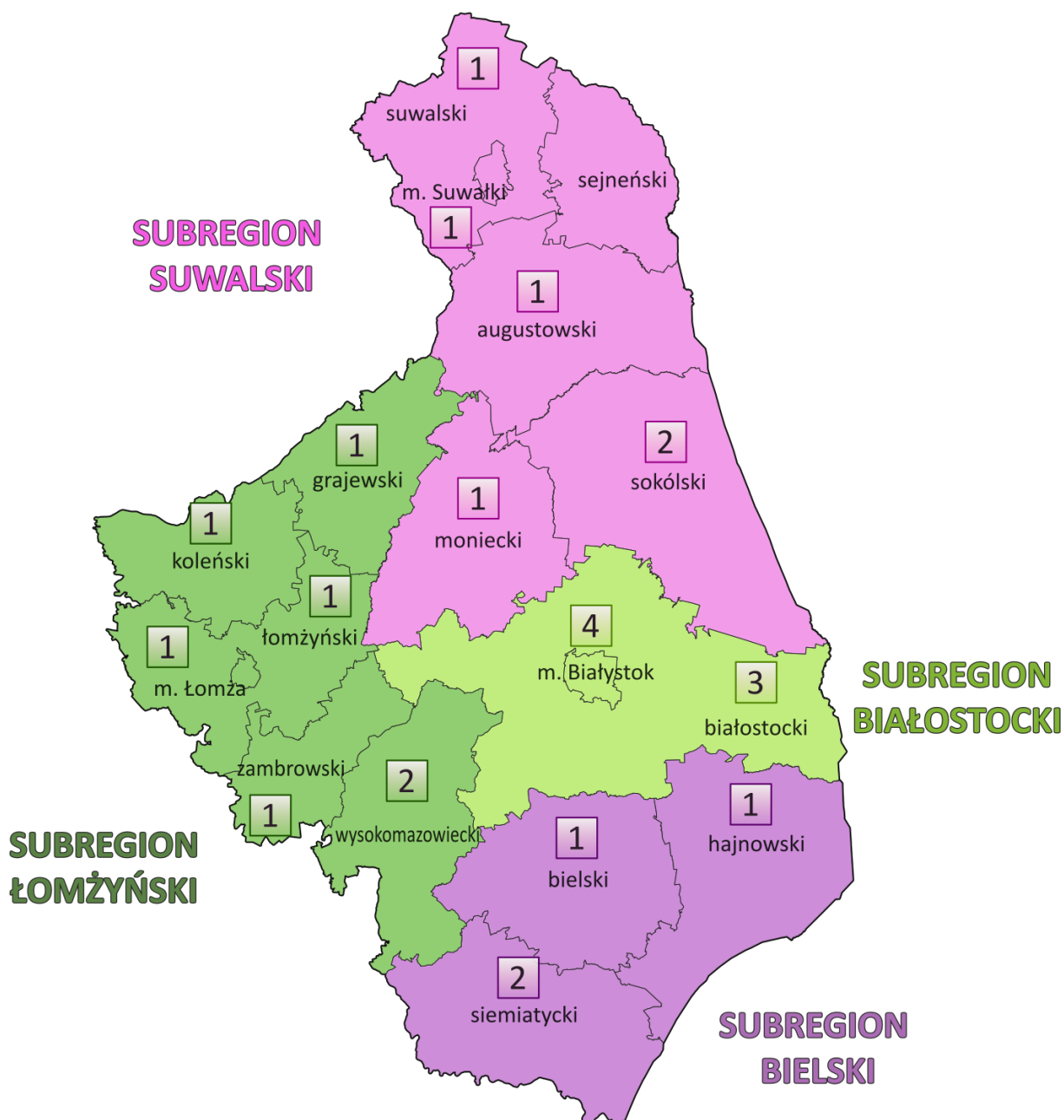
Lp.	Nazwa	Adres	Telefon	E-mail
	Przedsiębiorczości w Suwałkach, Warsztaty Terapii Zajęciowej im. Ks. Prałata Kazimierza Hamerszmity w Filipowie	25 16-424 Filipów		
5.	Fundacja Vita Familiae, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Kolno	ul. Wojska Polskiego 48 18-500 Kolno	(86) 278 14 89	wtzkolno@o2.pl
6.	Parafia pw. Św. Trójcy, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Hajnówce	ul. 3-go Maja 63 17-200 Hajnówka	(85) 682 38 03	wtz-hajnowka@o2.pl
7.	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Radość Życia”, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Dąbrowie Białostockiej	ul. Gen. Sulika 1 16-200 Dąbrowa Białostocka	(85) 712 02 85	stow.wtz.d@wp.pl
8.	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "Razem", Warsztat Terapii Zajęciowej w Sokółce	ul. Piłsudskiego 5 16-100 Sokółka	(85) 711 85 08	wtzsokolka@gmail.com
9.	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Natura”, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Kozarzach	Wojtkowice Stare 9 18-230 Ciechanowiec	(86) 277 90 04	wtzkozarze@wp.pl
10.	Stowarzyszenie Pomocy "SZANSA", Warsztaty Terapii Zajęciowej KOLEKTYW w Starych Raciborach	Stare Racibory 4 18-218 Sokoły	(86) 476 12 28, 665-330-071	wtz2@spszansa.pl
11.	Warsztat Terapii Zajęciowej w Nowym Cydzynie	Nowy Cydzyn 79 18-421 Piątnica	696 089 963	wtz.nowycydzyn@o2.pl
12.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Suwałkach	Utrata 9 16-400 Suwałki	(87) 566 36 08	wtz@tpdsuwalki.org.pl
13.	Warsztat Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu My Dla Innych	ul. Transportowa 4 15-399 Białystok	(85) 742 91 38	wtz@mydlainnych.pl
14.	Warsztaty Terapii Zajęciowej przy Spółdzielni SNB w Białymstoku	ul. Kraszewskiego 26/2 15-025 Białystok	(85) 74 56 735	wtz@snb.pl
15.	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych	ul. Portowa 12 16-300 Augustów	(87) 643 55 09	wtz@onet.eu

Lp.	Nazwa	Adres	Telefon	E-mail
	WTZ w Augustowie			
16.	Warsztaty Terapii Zajęciowej w Bielsku Podlaskim, przy Caritas Diecezji Drohiczyńskiej	ul. Żwirki i Wigury 4 17-100 Bielsk Podlaski	533 177 133 793 759 355	biuro@wtzbielskpodlaski.pl
17.	Warsztat Terapii Zajęciowej w Czarnej Białostockiej, przy Stowarzyszeniu Osób Niepełnosprawnych „RAZEM”	ul. Czajkowskiego 9 16-020 Czarna Białostocka	(85) 710 36 65 884 072 715	razem.wtz@wp.pl
18.	Warsztat Terapii Zajęciowej w Grajewie	os. Południe 61 19-200 Grajewo	(86) 273 88 17	marta_gutowska@poczta.fm
19.	Warsztaty Terapii Zajęciowej w Nowej Woli, przy Fundacji Nowa Wola	Nowa Wola 89 16-050 Michałowo	692 418 400	wtz.nowawola@o2.pl
20.	Warsztaty Terapii Zajęciowej w Ogrodniczkach, przy Podlaskim Stowarzyszeniu Sportowym Osób Niepełnosprawnych „START” w Białymstoku	Ogrodniczki, Białostocka 62 16-030 Supraśl	(85) 710 81 00	wtzwogrodniczkach@gmail.com
21.	Warsztaty Terapii Zajęciowej przy Zakładach Spożywczych "BONA" Sp. z o.o.	ul. Bernatowicza 3 18-400 Łomża	(86) 216 02 64	wtz.lomza@wp.pl
22.	Warsztat Terapii Zajęciowej Zgromadzenia Sióstr Służek NMP Niepokalanej	ul. Cmentarna 11 18-305 Szumowo	(86) 224 41 90	wtz@wtzsumowo.pvi.pl
23.	Caritas Diecezji Białostockiej Warsztaty Terapii Zajęciowej w Kuleszach	Kulesze 144 19-100 Mońki	533 227 704	wwtzmonki@wp.pl
24.	Warsztat Terapii Zajęciowej nr 3 Stowarzyszenia Pomocy „Szansa”	Dołubowo 35 17-306 Dziadkowice	664 242 299 (85) 655 02 82	wtz3@spszansa.pl

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PFRON

Rysunek 7. Warsztaty Terapii Zajęciowej w woj. podlaskim w 2023 r. (N=24)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PFRON

Kolejną jednostką reintegracji społeczno-zawodowej są **Zakłady Aktywności Zawodowej (ZAZ)**. Są to podmioty, których głównym celem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnościami. ZAZ nie jest samodzielną formą prawną, nie ma osobowości prawnej i funkcjonuje jako jednostka wyodrębniona w instytucji lub organizacji, która go utworzyła. Zakłady Aktywności Zawodowej mogą prowadzić różne rodzaje

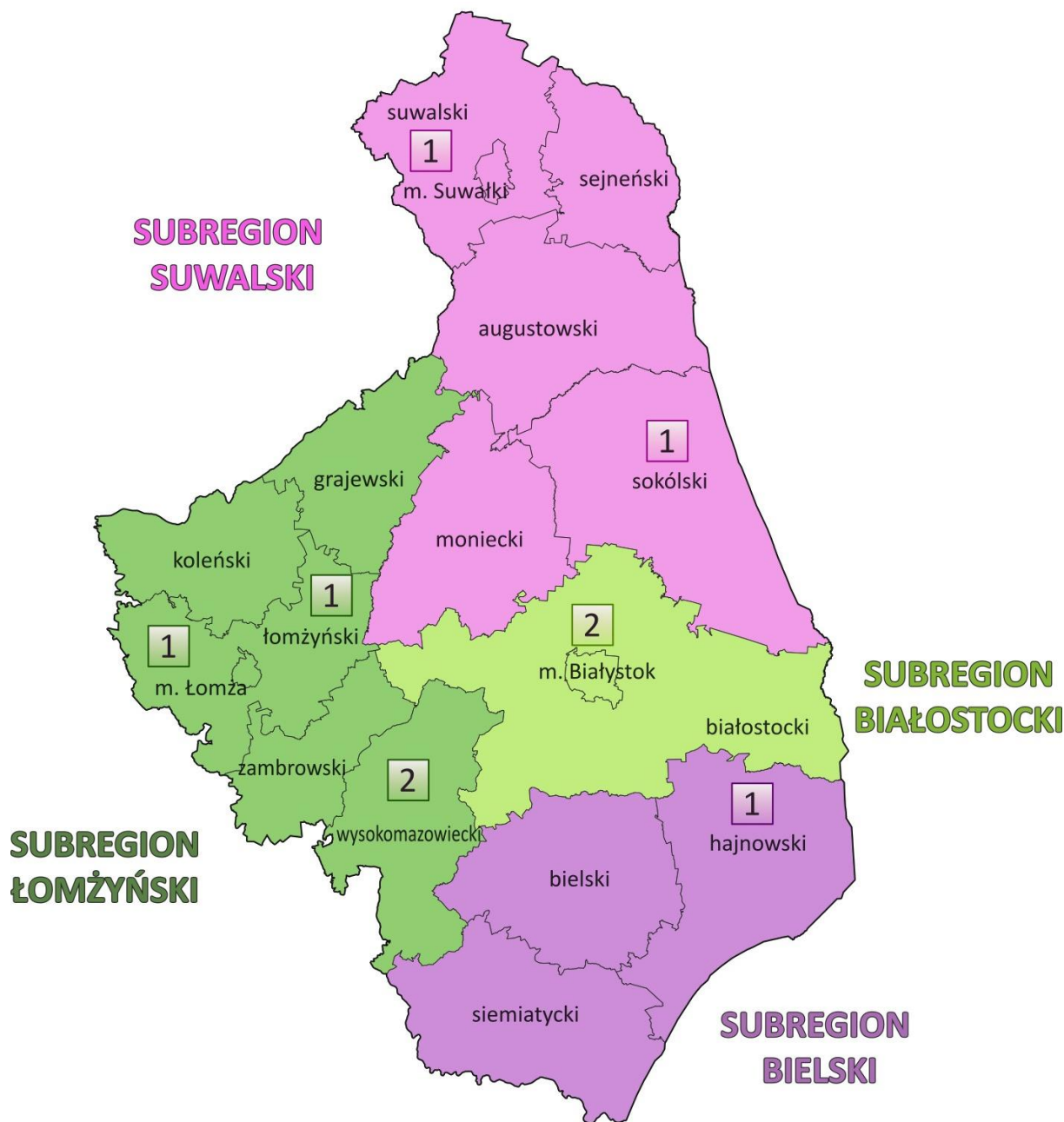
działalności gospodarczej, z wyjątkiem działalności polegającej na wytwarzaniu wyrobów przemysłu paliwowego, tytoniowego, spirytusowego, winiarskiego, piwowarskiego, a także pozostałych wyrobów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 1,5% oraz wyrobów z metali szlachetnych albo z udziałem tych metali lub handlu tymi wyrobami. „Dochody z tej działalności muszą być przeznaczone w całości na zakładowy fundusz aktywności, z którego finansowane mogą być m.in. wydatki na:

- usprawnienie i dodatkowe oprzyrządowanie stanowisk pracy,
- wspomagające samodzielne funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami w zakładzie pracy,
- poprawę warunków pracy osób z niepełnosprawnościami,
- zakup sprzętu i wyposażenia pomagającego osobom z niepełnosprawnościami,
- doksztalcanie, przekwalifikowanie i szkolenie osób z niepełnosprawnościami,
- rekreacja i uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami w życiu kulturalnym,
- pomoc w zaspokajaniu innych potrzeb socjalnych i związanych z rehabilitacją społeczną zatrudnionych osób z niepełnosprawnościami.

Zakłady Aktywności Zawodowej działają w oparciu o ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami. Tworzą one miejsca pracy dla osób z orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną, jednocześnie przyczyniając się do społecznej reintegracji ich pracowników. ZAZ mogą być tworzone przez jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty), fundacje, stowarzyszenia lub inne organizacje społeczne, których statutowym zadaniem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnościami.

Z monitoringu WPRES za rok 2023 wynika, że na terenie województwa podlaskiego funkcjonuje 9 Zakładów Aktywności Zawodowej, jeden z nich powstał w 2023 r. ZAZ-y funkcjonujące w województwie podlaskim tworzone są przede wszystkim przez fundacje i stowarzyszenia, których statutowym zadaniem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnościami, w dwóch przypadkach zakład stanowi jednostkę organizacyjną powiatu. Podobnie, jak w przypadku WTZ-ów, posiadają one stabilne źródła finansowania.

Rysunek 8. Zakłady Aktywności Zawodowej w woj. podlaskim w 2023 r. (N=9)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUW

W poniższej tabeli wskazano dane teleadresowe ZAZ-ów z terenu woj. podlaskiego.

Tabela 13. Zakłady Aktywności Zawodowej w woj. podlaskim w 2023 r. (N=9)

Lp.	Nazwa	Adres	Telefon	E-mail
1	Zakład Aktywności Zawodowej ARGENTA w Łomży	Al. Legionów 145A 18-400 Łomża	887 093 000	poczta@aktywniwpacy.pl

Lp.	Nazwa	Adres	Telefon	E-mail
2	Zakład Aktywności Zawodowej SOWA w Lipniaku	Lipniak 3 16-402 Suwałki	512 194 590 509 709 386	biuro@zazsowa.pl
3	Zakład Aktywności Zawodowej „MY DLA INNYCH”	ul. Antoniuk Fabryczny 34 15-741 Białystok	510 930 517 533 289 712	wtz@mydlainnych.pl
4	Zakład Aktywności Zawodowej Zielone Podlasie w Rudzie	Ruda 71 19-111 Krypno Kościelne	513 816 376	repcja@fpdn.org.pl
5	Zakład Aktywności Zawodowej „WYTWÓRNA”	ul. Octowa 2A 15-399 Białystok	502 3432 28	ania@alpi.org.pl
6	Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Suchowoli	ul. Augustowska 2 16-150 Suchowola	605 087 819	paz.suchowola@gmail.com
7	Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Krzyżewie	Krzyżewo 30 18-218 Sokoły	85 333 31 99	repcja@pazkrzyzewo.pl sekretariat@pazkrzyzewo.pl
8	Zakład Aktywności Zawodowej DIALOG	Boguszyce 50 18-400 Łomża ul. Polowa 49 18-400 Łomża	884 775 778	biuro.zaz@fundacjdialog.pl
9	Zakład Aktywności Zawodowej „Hajnówka”	ul. 3 Maja 42A 17-200 Hajnówka		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUW

Analiza danych liczbowych pozyskanych z WUP w Białymstoku wskazuje na fakt, iż w 2023 r. Zakłady Aktywności Zawodowej z terenu województwa podlaskiego zatrudniały ogółem 446 osób, w tym 338 z niepełnosprawnościami. W porównaniu do roku poprzedniego zatrudnienie wzrosło o 55 osób w ogóle i o 44 osoby z niepełnosprawnościami. Dane dotyczące zatrudnienia w poszczególnych ZAZ na przestrzeni lat 2017-2023 przedstawione zostały w Załączniku nr 3 do niniejszego raportu.

W ramach upowszechniania wiedzy o dostępnych źródłach finansowania PS i PES Departament Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego w 2023 r. ogłosił 9 naborów wniosków o dofinansowanie, w ramach których przedsiębiorstwa społeczne i podmioty ekonomii społecznej były uprawnione do składania wniosków. Informacja o konkursach była publikowana na stronie funduszeupodlaskie.pl,

podlaskie.eu i w mediach społecznościowych UMWP oraz była rozsyłana newsletterem i przekazywana mediom w formie notatki prasowej.

Ponadto został ogłoszony nabór na wsparcie rozwoju ekonomii społecznej skierowany do OWES. Do wybranych naborów, przy współpracy z Głównym Punktem Informacyjnym w Białymstoku, zorganizowane zostały spotkania informacyjne. We wrześniu odbył się także cykl pięciu spotkań informacyjnych w Suwałkach, Białowieży, Łomży i Białymstoku, które dotyczyły aktualnie ogłaszanych i planowanych naborów wniosków w ramach programu regionalnego. Spotkania były adresowane do potencjalnych beneficjentów, w tym PS, PES i OWES.

2.3 Priorytet III. Spójny i efektywny system wsparcia ekonomii społecznej i solidarnej

Cele szczegółowe wypracowane dla priorytetu trzeciego (Spójny i efektywny system wsparcia ekonomii społecznej i solidarnej) dotyczą następujących zagadnień:

- Rozwój stabilnych OWES dynamicznie reagujących na zmiany społeczne i gospodarcze w regionie,
- Kluczowe sfery rozwoju oraz zadania z zakresu rozwoju lokalnego uwzględniane w systemie wsparcia ekonomii społecznej /rewitalizacja/,
- Kompleksowe wykorzystanie różnych źródeł finansowania ekonomii społecznej i solidarnej oraz innych działań z zakresu rozwoju społeczno-gospodarczego /LGD/,
- Tworzenie i wspieranie istniejących sieci współpracy /PES, PS i otoczenie ES/,
- Ekonomia społeczna i solidarna obecna w politykach rozwoju samorządów lokalnych woj. podlaskiego.

W przedmiotowym priorytecie założono do osiągnięcia 7 wskaźników wymienionych w poniższej tabeli.

Tabela 14. Wskaźniki i poziom ich realizacji w priorytecie III

Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Wartość bazowa (wartość wskaźnika osiągnięta w 2021 r.)	Wartość wskaźnika osiągnięta w 2022 r.	Wartość wskaźnika osiągnięta w 2023 r.	Wartość wskaźnika do osiągnięcia na koniec 2027 r.
Liczba przyznanych akredytacji	MRPiPS	1	1	5	5
Liczba badań, monitoringów z obszaru ES	ROPS, OWES, UMWP	5	1	1	10
Liczba regionalnych sieci współpracy sektora ES (sieci, klastry)	ROPS, OWES	9	9	9	10
Łączna liczba organizacji korzystających z usług OWES, z tego: 1. Liczba organizacji pozarządowych 2. Liczba PS 3. Liczba jednostek reintegracji społeczno-zawodowej	OWES	248 180 56 6	206 137 62 7	150 91 54 5	600
Liczba JST, które w gminnych i powiatowych strategiach	ROPS	70	74	74	92 ²

² Na terenie woj. podlaskiego istnieją 132 JST, docelowo 70% powinno uwzględniać zapisy dot. ES, czyli 92.

Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Wartość bazowa (wartość wskaźnika osiągnięta w 2021 r.)	Wartość wskaźnika osiągnięta w 2022 r.	Wartość wskaźnika osiągnięta w 2023 r.	Wartość wskaźnika do osiągnięcia na koniec 2027 r.
rozwiązywania problemów społecznych uwzględnia zapisy dot. ES					
Liczba LGD współpracujących z OWES	LGD	1	1	1	8 ³
Liczba spotkań RKRES	ROPS	2	2	2	15

Źródło: opracowanie własne

Wskaźnik 1. Liczba przyznanych akredytacji

Z dniem wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1287) zmieniły się zasady przyznawania statusu i akredytacji OWES. Do dnia wejścia w życie tych przepisów obowiązywało Zarządzenie nr 21 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 kwietnia 2016 r. w sprawie przyznania akredytacji „AKSES” (Dz. Urz. MRPiPS z 2016 r. poz. 21, z 2018 r. poz. 2 oraz z 2019 r. poz. 29). Obecnie zgodnie z art. 36 ww. ustawy o ekonomii społecznej minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego przyznaje w drodze decyzji akredytację i status ośrodka wsparcia ekonomii społecznej podmiotom realizującym usługi wsparcia podmiotów ekonomii społecznej. Ze stanowiska Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej w zakresie wdrażania projektów w priorytecie inwestycyjnym 9v (PI 9v) w ramach perspektywy finansowej 2014-2020, wynika, że posiadana przez OWES akredytacja nadana przed wejściem w życie ustawy o ekonomii społecznej, pozostaje w mocy do momentu utraty jej ważności, a OWES może na jej podstawie kontynuować realizację projektu w ramach RPO. Po upływie terminu ważności akredytacji, OWES będzie zobowiązany do uzyskania jej na zasadach wskazanych w ustawie o ekonomii społecznej.⁴

Monitoring wykazuje, że w 2023 r. przyznano jedną akredytację Białostockiemu Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w celu zakończenia projektu. Pozostałe trzy OWES-y miały wciąż obowiązujące akredytacje. Od października do grudnia 2023 r. przyznano także cztery akredytacje, na podstawie ustawy o ekonomii społecznej, podmiotom, które ubiegają się o status OWES. Podsumowując wskaźnik w 2023 r. wynosił 5.

Tabela 15. Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej w woj. podlaskim w 2023 r.

³ Na terenie woj. podlaskiego istnieje 13 LGD, docelowo 60% powinno współpracować z OWES, czyli 8.

⁴ DES MRPiPS, Biuletyn Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) nr 8/2023.

Nazwa OWES	Lider	Partner	Adres	Okres obowiązywania akredytacji
Białostocki Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej	Fundacja Biznes i Prawo	1. Podlaska Federacja Organizacji Pozarządowych 2. Podlaski Uniwersytet Trzeciego Wieku	ul. Puchalskiego 15 15-197 Białystok	2022-04-29 – 2023-09-29 2023-08-23 – 2023-09-30
Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w subregionie bielskim	Klaster Podmiotów Ekonomii Społecznej i Przedsiębiorstw Społecznych	1. Stowarzyszenie Europartner Akademicki Klub Integracji Europejskiej 2. Stowarzyszenie na rzecz Rodziny i Osób Zagrożonych Wykluczeniem Społecznym - Holos	ul. Warszawska 44/1 III p 15-077 Białystok	2020-07-21 – 2023-07-21
Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w subregionie łomżyńskim „Rozwój Ekonomii Społecznej”	Stowarzyszenie Europartner Akademicki Klub Integracji Europejskiej	1. Powiat Koleński 2. Powiat Zambrowski	ul. Warszawska 44/1. III p 15-077 Białystok	2021-07-08 – 2023-09-30
Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Suwałkach	Agencja Rozwoju Regionalnego ARES S.A w Suwałkach	1. Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości	ul. Noniewicza 42A 16-400 Suwałki	2020-04-30 – 2023-10-27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych DES MRIPS

Wskaźnik 2. Liczba badań, monitoringów z obszaru ES

Kolejny wskaźnik w zakresie priorytetu III. Spójny i efektywny system wsparcia ekonomii społecznej i solidarnej dotyczy liczby badań, monitoringów z obszaru ekonomii społecznej. Efektywna i skuteczna realizacja zadań z obszaru ekonomii społecznej wymaga dostępu do aktualnych informacji, które pozwalają skutecznie wypełniać zadania. Podstawą prowadzenia skutecznej polityki jest znajomość zjawisk oraz dynamik i kierunków zmian zachodzących w otoczeniu. Zasadne jest więc prowadzenie rzetelnych analiz w przedmiotowym obszarze, które pozwalają dopasować odpowiednio działania do potrzeb.

Monitoring WPRES za rok 2023 wykazał, że OWES-y działające na terenie województwa nie prowadziły w tym okresie badań z obszaru ekonomii społecznej. Prowadzone były zestawienia, na własny użytek, co wynikało z obowiązków projektowych.

Badaniem przeprowadzonym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku był Monitoring „Wieloletniego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie podlaskim do roku 2027. Ekonomia Solidarności Społecznej” za rok 2022. Raport ten dotyczy rozwoju ekonomii społecznej w województwie podlaskim w roku 2022. Opisano w nim działania realizowane na terenie województwa podlaskiego przez kluczowe instytucje realizujące zadania w obszarze ekonomii społecznej tj. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku, Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej, Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku, Podlaski Urząd Wojewódzki w Białymstoku, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego w Białymstoku oraz samorządy gminne i powiatowe. Przedstawiono również analizę stanu ekonomii społecznej w regionie. Informacje te dotyczą zasobów instytucjonalnych województwa w obszarze ekonomii społecznej, aktywności tych przedsiębiorstw oraz ich działalności społecznej.

Wskaźnik 3. Liczba regionalnych sieci współpracy sektora ES (sieci, klastry)

Regionalne sieci współpracy wraz z klastrami są uznanym instrumentem prowadzenia polityki rozwoju regionalnego. Ich celem jest wzmocnienie współpracy poprzez wzajemne wsparcie merytoryczne, wymianę doświadczenia, dobrych praktyk i inicjowanie nowatorskich rozwiązań w obszarze ES. Dotychczasowa współpraca z podmiotami wskazała na zasadnicze znaczenie sieciujących spotkań.

Tabela 16. Liczba regionalnych sieci współpracy sektora ES w woj. podlaskim w 2023 r.

Regionalne sieci współpracy sektora ES	OWES Białystok	OWES Bielsk	OWES Łomża	OWES Suwałki	ROPS	Suma
istniejące na koniec 2023 r.	3	1	1 ⁵	0	4	9
powstałe w 2023 r.	0	0	brak danych	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

Białostocki Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej

Na terenie subregionu białostockiego na koniec 2023 r. działały 3 sieci współpracy sektora ES. Wspierane przez OWES przedsiębiorstwa społeczne skupione są w Ponadregionalnej Sieci Branżowej Podmiotów Ekonomii Społecznej. Powstała ona w 2021 r. w ramach realizowanego projektu „Współdziałanie w ramach szerszych, branżowych sieci i powiązań kooperacyjnych i klastrowych podmiotów ekonomii społecznej”. Ponadto, PS wspierane są w procesie dołączania ich do klastrów branżowych zrzeszających firmy i organizacje o konkretnym profilu działalności. W 2023 r. nie powstała żadna nowa sieć współpracy.

⁵ Dana zastana.

Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w subregionie bielskim

Na terenie subregionu bielskiego w 2023 r. działała jedna Ponadregionalna Sieć Branżowa Podmiotów Ekonomii Społecznej, która powstała 2021 r. w ramach projektu „Współdziałanie w ramach szerszych, branżowych sieci i powiązań kooperacyjnych i klastrowych podmiotów ekonomii społecznej”. W 2023 r. nie powstała żadna nowa sieć współpracy.

„Rozwój Ekonomii Społecznej” – OWES subregionu łomżyńskiego

Brak danych od podmiotu, jednakże nadal funkcjonuje Łomżyński Klaster Ekonomii Społecznej, który powstał w 2013 r.

Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Suwałkach

Na terenie subregionu suwalskiego w 2023 roku nie działały regionalne sieci współpracy (sieci, klastry).

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku

W 2023 roku na terenie województwa podlaskiego działały 4 sieci współpracy powstałe z inicjatywy Biura Projektu Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Białymstoku:

1. Podlaska Sieć Współpracy Warsztatów Terapii Zajęciowej i Zakładów Aktywności Zawodowej,
2. Podlaska Sieć Współpracy Podmiotów Ekonomii Społecznej Pracujących z Osobami Bezdomnymi,
3. Podlaska Sieć Współpracy Centrów Integracji Społecznej i Klubów Integracji Społecznej,
4. Podlaska Sieć Współpracy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej i Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej w woj. podlaskim.

W 2023 roku nie powstała żadna nowa sieć.

Reasumując na terenie województwa podlaskiego w 2023 r. działały następujące sieci/klastry współpracy:

1. Łomżyński Klaster Ekonomii Społecznej,
2. Klaster Podmiotów Ekonomii Społecznej i Przedsiębiorstw Społecznych,
3. Podlaska Sieć Współpracy Warsztatów Terapii Zajęciowej i Zakładów Aktywności Zawodowej,
4. Podlaska Sieć Współpracy Podmiotów Ekonomii Społecznej Pracujących z Osobami Bezdomnymi,

5. Podlaska Sieć Współpracy Centrów Integracji Społecznej i Klubów Integracji Społecznej,
6. Podlaska Sieć Współpracy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej i Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej w woj. podlaskim,
7. Podlaska Federacja Organizacji Pozarządowych,
8. Federacja Organizacji Pozarządowych Miasta Białystok,
9. Ponadregionalna Sieć Branżowa Podmiotów Ekonomii Społecznej.

Wskaźnik 4. Liczba organizacji korzystająca z usług OWES

Kolejny wskaźnik poddany monitoringowi dotyczy liczby organizacji korzystających z usług OWES. Dane liczbowe pozyskane od ośrodków wsparcia ekonomii społecznej pokazują, że w 2023 r. – 150 organizacji skorzystało ze wsparcia OWES-ów z subregionów suwalskiego, białostockiego i bielskiego. W przypadku subregionu łomżyńskiego – brak danych. W poniższym zestawieniu tabelarycznym zaprezentowano dane dotyczące liczby organizacji objętych wsparciem z podziałem na ich rodzaj.

Tabela 17. Liczba organizacji korzystających ze wsparcia OWES w 2023 r.

Rodzaj organizacji	OWES Białystok	OWES Bielsk	OWES Łomża	OWES Suwałki	Suma
organizacje pozarządowe	40	22	brak danych	29	91
przedsiębiorstwa społeczne	15	7	brak danych	32	54
jednostki reintegracji społeczno-zawodowej	1	0	brak danych	4	5

Źródło opracowanie własne na podstawie danych OWES

W monitorowanym roku najczęściej ze wsparcia OWES korzystały organizacje pozarządowe. W mniejszym zakresie były to przedsiębiorstwa społeczne oraz jednostki reintegracji społeczno-zawodowej. Monitorowany wskaźnik w 2023 r. osiągnął wartość 150 (bez danych subregionu łomżyńskiego).

Wskaźnik 5. Liczba JST, które w gminnych i powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych uwzględniły zapisy dot. ES

Zwiększanie roli podmiotów ekonomii społecznej w kreowaniu rozwoju społecznego na poziomie lokalnym wymaga stwarzania warunków pozwalających przedstawicielom władz samorządowych dostrzegać i wykorzystywać potencjał tkwiący w PES. Wzmacnianie roli PES jest szczególnie istotne w kontekście planowania i realizacji usług społecznych, dlatego też ważne jest włączanie problematyki ekonomii społecznej do lokalnych strategii i programów.

W latach 2016-2022 w ramach realizacji projektu pozakonkursowego „Koordynacja i monitorowanie rozwoju ekonomii społecznej w regionie” jednym z zadań ROPS w Białymstoku było prowadzenie doradztwa, które miało na celu wprowadzanie w lokalnych dokumentach strategicznych i programowych zapisów dotyczących obszaru ekonomii społecznej. Na skutek kończącej się perspektywy 2014-2022 powyższy projekt w 2023 roku był kontynuowany, jednakże z okrojonym zakresem zadań (brak działań z zakresu doradztwa). Wobec tego, w roku objętym monitoringiem poziom wskaźnika pozostawał bez zmian w porównaniu do roku ubiegłego. W 2023 r. wskaźnik, czyli liczba gmin/powiatów z terenu województwa podlaskiego, które w gminnych i powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych uwzględniały zapisy dotyczące ekonomii społecznej wynosił 74.

Wskaźnik 6. Liczba LGD współpracujących z OWES

Partnerskie relacje pomiędzy ośrodkami wsparcia ekonomii społecznej a lokalnymi grupami działania mogą przyczynić się do efektywnego rozwoju sektora ekonomii społecznej, w szczególności poza dużymi ośrodkami miejskimi oraz na obszarach wiejskich. Komplementarność realizowanych działań daje szansę efektywnego wsparcia społeczności lokalnych. Z przeprowadzonego monitoringu wynika, że na terenie woj. podlaskiego działa 12⁶ lokalnych grup działania. W WPRES założono do realizacji wskaźnik dotyczący liczby lokalnych grup działania współpracujących z ośrodkami wsparcia ekonomii społecznej z terenu województwa podlaskiego. Badanie własne (wywiad telefoniczny) przeprowadzone na użytek monitoringu przedmiotowego wskaźnika wskazuje na fakt, iż współpraca LGD z OWES jest na bardzo niskim poziomie. Tylko 1 LGD z terenu województwa podlaskiego (Stowarzyszenie „Suwalsko-Sejneńska” Lokalna Grupa Działania) współpracuje z OWES-em (z subregionu suwalskiego). Pozostałe wiedzą o istnieniu OWES, niemniej jednak nie współpracują z nimi.

Wskaźnik 7. Liczba spotkań RKRES

Wejście w życie ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej nałożyło na samorządy województw obowiązek utworzenia na nowo Regionalnych Komitetów Rozwoju Ekonomii Społecznej. W związku z powyższym, w dniu 2 marca 2023 r. Zarząd Województwa Podlaskiego uchwałą Nr 325/6082/2023 utworzył Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podlaskim oraz przyjął Regulamin Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podlaskim.

Nowo powołany Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej (Zarządzenie nr 84/2023 Marszałka Województwa Podlaskiego z dnia 25 maja 2023 r.) to gremium

⁶ <http://wrotapodlasia.pl>: Lokalne Grupy Działania w województwie podlaskim – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

składające się z przedstawicieli: samorządu województwa, samorządów lokalnych, podmiotów działających w sektorze ekonomii społecznej, środowisk naukowych oraz biznesu. Zgodnie z art.55 ustawy o ekonomii społecznej do zadań RKRES należy przedstawianie opinii o regionalnym programie rozwoju na rzecz ekonomii społecznej i projektach uchwał organów samorządu województwa dotyczących funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej, a także zapoznawanie się z efektami realizacji regionalnego programu rozwoju na rzecz ekonomii społecznej oraz przedstawianie opinii w tym zakresie.

Spójny i efektywny system wsparcia ekonomii społecznej nie jest możliwy bez współpracy przedstawicieli różnych szczebli. Dlatego też ważne jest stwarzanie możliwości wymiany doświadczeń poprzez spotkania Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej. Z monitoringu wynika, że w 2023 r. zorganizowano dwa spotkania Komitetu (osiągnięto wskaźnik na poziomie 2). Na pierwszym spotkaniu RKRES oficjalnie wręczono powołania Członkom Komitetu, omówiono najważniejsze wydarzenia ostatniego roku dotyczące ES oraz przedstawiono wyniki monitoringu WPRES za 2022 r. Drugie spotkanie poświęcone było dotychczasowemu działaniu Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej w województwie podlaskim i wyzwaniom przed jakimi staną OWES-y w nadchodzących latach. Zaprezentowano także planowane nabory w ramach programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027 w obszarze włączenia społecznego oraz pochyłono się nad aktualizacją WPRES.

W ramach Priorytetu III. „Spójny i efektywny system wsparcia ekonomii społecznej i solidarnej” w 2023 roku kadra OWES-ów z terenu województwa podlaskiego brała udział w następujących działaniach edukacyjnych podnoszących kompetencje i kwalifikacje adekwatne do potrzeb związanych z tworzeniem i wspieraniem działających PES i PS, zorganizowanych przez **Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego**:

- Spotkanie pt. „Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) w nowej perspektywie finansowej 2021-2027” (11.07.2023 r.) zorganizowane razem z ROPS w Białymstoku,
- Spotkanie pt. „Zasady kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 w ramach programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego” (06.09.2023r., 04.10.2023r., 30.10.2023 r.),
- Spotkanie informacyjne w Suwałkach dotyczące naborów wniosków w ramach Funduszy Europejski dla Podlaskiego (12.09.2023 r.),
- Spotkanie informacyjne w Łomży dotyczące naborów wniosków w ramach Funduszy Europejski dla Podlaskiego (19.09.2023 r.),
- Spotkanie informacyjne w Białymstoku dotyczące naborów wniosków w ramach Funduszy Europejski dla Podlaskiego (29.09.2023 r.),
- Spotkanie informacyjne „Fundusze Europejskie – wsparcie rozwoju ekonomii społecznej” (24.11.2023 r.) zorganizowane razem z ROPS w Białymstoku.

W ramach programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027 IZ prowadziła w terminie 08.11.-30.12.2023 r. nabór wniosków o dofinansowanie projektów ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (Priorytet VIII Fundusze na rzecz edukacji i włączenia społecznego, Działanie 8.3 Zwiększenie aktywności społeczno-zawodowej, typ projektu: Wsparcie rozwoju ekonomii społecznej) o nr naboru: FEDP.08.03-IŻ.00-002/23. Całkowita planowana wartość dofinansowania EFS+ wynosi 45 mln zł, w tym:

- dla subregionu białostockiego: 13 473 885,48 zł,
- dla subregionu bielskiego: 6 611 843,87 zł,
- dla subregionu łomżyńskiego: 11 687 668,19 zł,
- dla subregionu suwalskiego: 13 226 602,46 zł.

O dofinansowanie projektów ubiegać się mogły podmioty, które posiadają akredytację i status ośrodka wsparcia ekonomii społecznej lub złożyły wniosek o akredytację i status, o których mowa w art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej posiadające akredytację ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego dla wszystkich typów usług.

W naborze założono wsparcie rozwoju ES realizowane poprzez:

- usługi wsparcia rozwoju ES dla PES, w tym PS, w szczególności usługi animacyjne, inkubacyjne i biznesowe,
- wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy i utrzymania tych miejsc w PS,
- wsparcie realizacji indywidualnego planu reintegracji w PS powiązane z wypłatą wsparcia reintegracyjnego,
- wsparcie PES w pozyskiwaniu wsparcia zewnętrznego, w szczególności w zakresie rozwoju umiejętności, kompetencji lub nabycia kwalifikacji przy wykorzystaniu Bazy Usług Rozwojowych.

Rozdział 3. Wybrane elementy dotyczące sektora ekonomii społecznej w województwie podlaskim

W poniższych zestawieniach tabelarycznych przedstawiono informacje na temat zasobów instytucjonalnych obszaru ekonomii społecznej w poszczególnych powiatach na koniec 2023 r.

Tabela 18. Zasoby instytucjonalne z obszaru ES w woj. podlaskim w 2023 r.

Powiat	CIS	KIS	WTZ	ZAZ	PS	Suma
m. Białystok	3	1	4	2	34	44
m. Łomża	2	0	1	1	21	25
białostocki	1	1	3	0	9	14
m. Suwałki	0	0	1	1	10	12
bielski	1	0	1	0	8	10
augustowski	1	0	1	0	7	9
grajewski	1	1	1	0	6	9
siemiatycki	1		2	0	5	8
sokółski	0	1	2	1	4	8
wysokomazowiecki	2	0	2	2	2	8
hajnowski	1	2	1	1	3	8
łomżyński	2	0	1	1	3	7
suwalski	0	0	1	0	3	4
sejneński	0	0	1	0	3	4
moniecki	0	0	1	0	2	3
zambrowski	1	0	1	0	1	3
koleński	2	0	1	0	1	3
woj. podlaskie	18	6	25	9	122	180

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRPiPS, PUW oraz PFRON

Tabela 19. Przedsiębiorstwa społeczne w woj. podlaskim w 2023 r. w poszczególnych powiatach

Powiat	Spółdzielnie socjalne	Spółki non- profit	Stowarzyszenia	Fundacje	W sumie PS
m. Białystok	6	8	6	14	34
m. Łomża	7	1	1	12	21
białostocki	4	2	0	3	9
m. Suwałki	3	4	2	1	10
bielski	2	0	0	6	8
augustowski	2	3	2	0	7
grajewski	0	0	0	6	6
siemiatycki	0	0	4	1	5
sokółski	1	2	1	0	4
wysokomazowiecki	0	0	0	2	2

Powiat	Spółdzielnie socjalne	Spółki non- profit	Stowarzyszenia	Fundacje	W sumie PS
hajnowski	0	0	0	3	3
łomżyński	1	0	0	2	3
suwalski	2	0	0	0	3
sejneński	1	0	0	0	3
moniecki	2	0	0	0	2
zambrowski	0	0	0	1	1
koleński	0	0	0	1	1
woj. podlaskie	31	23	16	52	122

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRPiPS

Z powyższych informacji wynika, że na terenie województwa podlaskiego ekonomia społeczna rozwija się nierównomiernie. Niektóre obszary regionu rozwijają się szybciej, inne wolniej lub wcale. Powyższe dane wskazują na fakt, iż w niektórych powiatach zasoby podmiotów ekonomii społecznej ograniczają się do kilku podmiotów/jednostek. Warto zauważyć, iż najwięcej podmiotów zlokalizowanych jest na terenie miast grodzkich – Białystok i Łomża oraz w powiatach białostockim i bielskim, najmniej natomiast w powiatach kolneńskim, zambrowskim i monieckim. Szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych instytucji/podmiotów z obszaru ekonomii społecznej opisano w poniższym materiale.

Branże spółdzielcze

Zgodnie z definicją spółdzielni stanowiącą wstępną część Deklaracji Spółdzielczej Tożsamości „Spółdzielnia jest autonomicznym zrzeszeniem osób, które zjednoczyły się dobrowolnie w celu zaspokojenia swoich wspólnych aspiracji i potrzeb ekonomicznych, społecznych i kulturalnych poprzez współposiadane i demokratycznie kontrolowane przedsiębiorstwo”. Definicja ta doskonale oddaje podwójny charakter spółdzielni, która z jednej strony jest grupą osób mających zbliżone potrzeby i wspólne cele, a więc zrzeszeniem, a z drugiej strony przedsiębiorstwem prowadzonym przez te osoby, właśnie dla realizacji tych celów, dla których owe osoby założyły spółdzielnię.

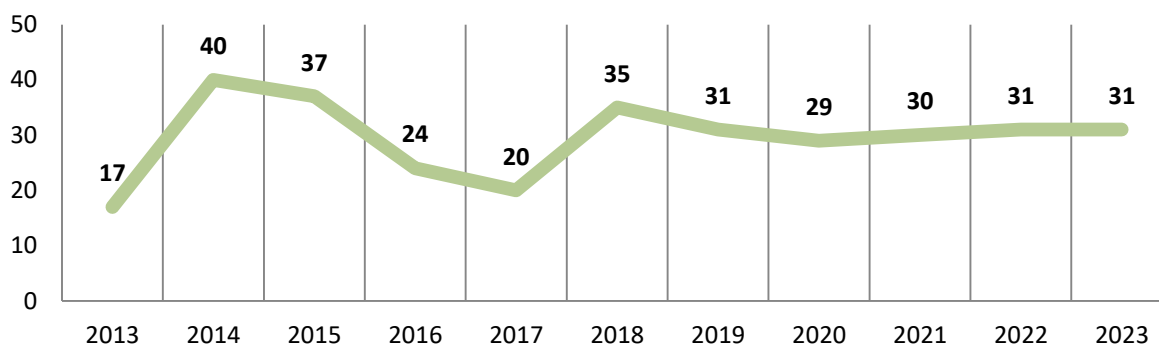
Z najaktualniejszych danych pozyskanych od Krajowej Rady Spółdzielczej wynika, że w województwie podlaskim w 2023 r. funkcjonowało łącznie 255 podmiotów o charakterze spółdzielczym (o 11 mniej niż rok wcześniej). W regionie największą grupę czynnych w działalności spółdzielni stanowią: Spółdzielnie Mieszkaniowe (78), Spółdzielnie Socjalne (42), Banki Spółdzielcze (31) oraz Spółdzielnie „Samopomoc Chłopska” (30). W regionie na koniec 2023 r. nie funkcjonowała żadna Spółdzielnia Ogrodniczo-Pszczelarska oraz Spółdzielnia Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej (SKOK).

Spółdzielnie Socjalne

Spółdzielnia Socjalna (SS) jest specyficzną formą przedsiębiorstwa społecznego. Tworzą ją w większości osoby zagrożone marginalizacją ze względu na bezrobocie, niepełnosprawność czy chorobę psychiczną, które mają trudności w znalezieniu pracy. Praca w spółdzielniach socjalnych daje im szansę na aktywizację społeczną i zawodową, integrację, podniesienie swoich kwalifikacji. W odróżnieniu od innych podmiotów ekonomii społecznej spółdzielnia socjalna wymaga dużej samodzielności i odpowiedzialności jej członków. Obowiązuje tu kolektywny sposób podejmowania decyzji, a każdy członek, niezależnie od wielkości udziału w spółdzielni, dysponuje w tym procesie jednym głosem. To sprawia, że członkowie spółdzielni są w pełni odpowiedzialni za sprawy przedsiębiorstwa, uczą się samodzielności i długofalowego planowania. Sami dbają o finanse, zarządzają własną działalnością, wyznaczają kierunki rozwoju. Taką spółdzielnię może założyć co najmniej 5 osób fizycznych lub co najmniej 2 osoby prawne, a maksymalna liczba członków to 50 osób. Wyjątkiem jest przekształcenie spółdzielni inwalidów lub spółdzielni niewidomych w spółdzielnię socjalną. W tej sytuacji nie ma ograniczeń, co do liczby jej członków. Członkami takich spółdzielni są osoby z grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osoby posiadające ograniczoną zdolność do czynności prawnych, a także inne osoby, jeżeli ich praca na rzecz spółdzielni wymaga szczególnych kwalifikacji⁷.

Według listy przedsiębiorstw społecznych, które uzyskały status PS zgodnie z wytycznymi CT9 oraz podmioty, które uzyskały status PS zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy o ekonomii społecznej, czynną działalność na koniec 2022 roku na terenie województwa podlaskiego prowadziło 31 spółdzielni socjalnych – tyle samo co rok wcześniej. Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące liczby spółdzielni socjalnych na terenie województwa podlaskiego działających aktywnie na przestrzeni kilku ostatnich lat. Jak pokazują dane liczba spółdzielni wahała się z roku na rok, stabilizując się w ostatnich latach.

Rysunek 9. Spółdzielnie socjalne w woj. podlaskim w latach 2013-2023

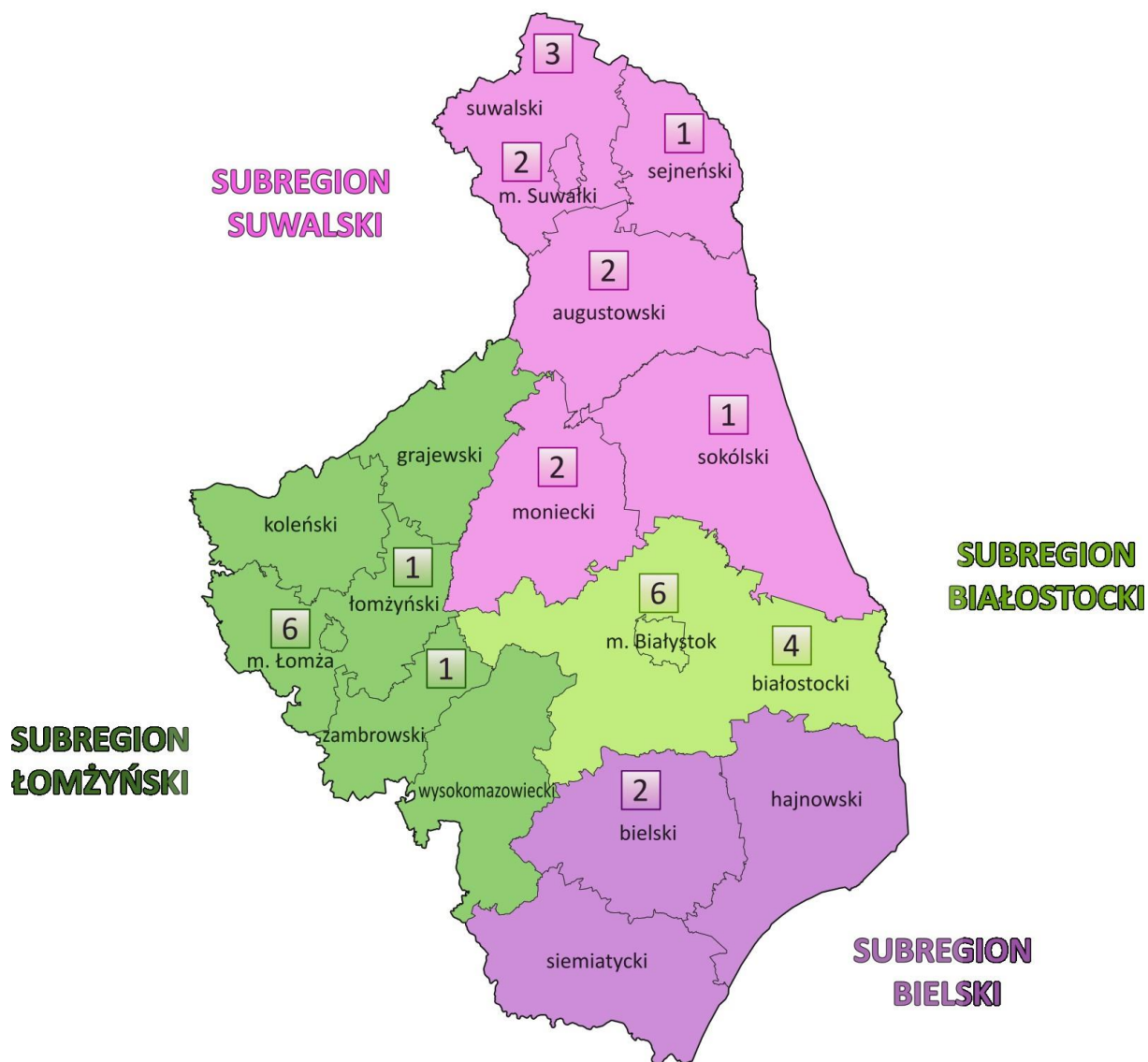

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRPiS

⁷ Krajowa Rada Spółdzielcza: <https://krs.org.pl/branze-spoldzielcze/spoldzielczosc-socialna>

Obok problemów wynikających z zaistniałej sytuacji pandemicznej spółdzielnie socjalne borykały się z wszelkiego rodzaju problemami. Sytuacja tych podmiotów w dużej mierze zależy od zewnętrznego wsparcia finansowego. Jak każde przedsięwzięcie biznesowe, spółdzielnie socjalne poddawane są przez rynek naturalnej weryfikacji. Część podmiotów nie jest w stanie zbudować sobie stabilnego przychodu pozwalającego na dalsze funkcjonowanie. W takiej sytuacji pozostaje likwidacja bądź zawieszenie działalności.

Rysunek 10. Spółdzielnie socjalne w woj. podlaskim w 2023 r. (N=31)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRPiS

Spółdzielnie Inwalidów i Niewidomych

Jednym z rodzajów podmiotów ekonomii społecznej są Spółdzielnie Inwalidów (SI) i Spółdzielnie Niewidomych (SN). Oba podmioty posiadają status Zakładu Pracy Chronionej. Najaktualniejsze informacje na ich temat pochodzą z Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych. Pod koniec 2023 r. na terenie Polski funkcjonowało łącznie 639 Zakładów Pracy Chronionej, z czego 86 to spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych (o 8 mniej niż w roku 2022). Spółdzielnie Inwalidów oraz Spółdzielnie Niewidomych w roku objętym monitoringiem zatrudniały łącznie 8 899 osób (o 1 120 mniej niż w roku 2022), z czego 6 649 stanowiły osoby z niepełnosprawnościami (o 930 osób mniej niż w roku 2022). Warto nadmienić, że od kilku lat obserwuje się zmniejszanie liczby SI i SN. Tendencja spadkowa dotyczy również liczby osób z niepełnosprawnościami w nich zatrudnionych. Dane pochodzące z Krajowej Rady Spółdzielczej wskazują, iż na terenie województwa podlaskiego w 2023 r. funkcjonowało 5 Spółdzielni Inwalidów i Niewidomych. W poniższym zestawieniu tabelarycznym zaprezentowano dane liczbowe na temat zatrudnienia w SI i SN w latach 2017-2023.

Tabela 20. Zatrudnienie w Spółdzielniach Inwalidów (SI) oraz Spółdzielniach Niewidomych (SN) w Polsce w latach 2017-2023

Rok	Liczba ZPCh	w tym liczba SI i SN	Zatrudnienie ogółem w SI i SN [os.]	w tym OzN [os.]	w tym OzN [%]
1	2	3	4	5	5/4
2023	639	86	8 899	6 649	74,7
2022	691	94	10 019	7 579	75,6
2021	750	103	11 278	8 634	76,6
2020	797	105	11 893	9 256	77,8
2019	867	113	13 629	10 752	78,9
2018	922	119	14 857	11 818	79,5
2017	1 038	136	16 551	13 199	79,7

Źródło: Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Zakłady Pracy Chronionej

Zakład Pracy Chronionej (ZPCh) jest przedsiębiorstwem przystosowanym do zatrudniania osób z wyższymi stopniami niepełnosprawności. Do głównych celów jego funkcjonowania należy nie tylko wypracowanie zysku, jak w każdej firmie, ale także aktywizacja zawodowa osób, które nie poradziłyby sobie na otwartym rynku pracy w oparciu o ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Decyzję w sprawie nadania statusu zakładu pracy chronionej wydaje Wojewoda. By otrzymać taki status należy:

1. prowadzić działalność gospodarczą przez co najmniej 12 miesięcy;

2. zatrudniać co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na etaty;
3. przez co najmniej 6 miesięcy osiągać następujące wskaźniki zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami: co najmniej 50%, w tym co najmniej 20% ogółu zatrudnionych, stanowią osoby ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności albo co najmniej 30% pracowników stanowią osoby niewidome, psychicznie chore lub upośledzone umysłowo, zaliczone do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności;
4. posiadać obiekty i pomieszczenia odpowiadające przepisom oraz zasadom bezpieczeństwa i higieny pracy, spełniające wymagania dostępności do nich i uwzględniające potrzeby niepełnosprawnych w zakresie przystosowania stanowisk pracy, pomieszczeń higienicznosanitarnych i ciągów komunikacyjnych;
5. zapewnić doraźną i specjalistyczną opiekę medyczną, poradnictwo i usługi rehabilitacyjne.

Dane ogólnopolskie Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych wskazują na fakt, iż na koniec 2023 r. na terenie kraju działały 664 ZPCh, to o 27 mniej niż w roku 2022 i aż o 86 w stosunku do roku 2021. W 2023 r. Zakłady Pracy Chronionej zatrudniały łącznie 110 296 osób, w tym 85 625 osób z niepełnosprawnościami.

Tabela 21. Liczba zakładów pracy chronionej i liczba osób z niepełnosprawnościami zatrudnionych w tych zakładach w latach 2016-2023

Rok	Liczba zakładów pracy chronionej	Zatrudnienie ogółem [os.]	w tym osób z niepełnosprawnościami [os.]	Udział osób z niepełnosprawnościami w zatrudnieniu ogółem w etatach [%]
2023	664	110 296	85 625	77,6
2022	691	114 119	88 591	78,5
2021	750	120 496	93 699	77,8
2020	797	128 988	100 079	78,8
2019	867	138 483	107 903	79,2
2018	922	145 876	113 766	79,2
2017	1 038	166 248	129 195	78,8
2016	1 102	164 826	130 512	79,8

Źródło: Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Z informacji pozyskanych z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Białymstoku wynika, że na terenie województwa podlaskiego w 2023 r. aktywnie działało 13 Zakładów Pracy Chronionej.

Szczegółowe informacje na temat aktywnych podmiotów oraz szczegóły ich funkcjonowania przedstawiono w Tabeli nr 22.

Tabela 22. Zakłady Pracy Chronionej w województwie podlaskim w 2023r.

Lp.	Nazwa Zakładu Pracy Chronionej	Adres
1.	Podlaska Spółdzielnia Pracy „Jubilat”	ul. Krakowska 5 15-875 Białystok
2.	Spółdzielnia Inwalidów Głuchych im. J. Rogowskiego „Signa”	ul. Warszawska 52 16-070 Choroszcz
3.	Spółdzielnia SNB	ul. Kraszewskiego 26/2 15-025 Białystok
4.	Spółdzielnia Inwalidów „Spins”	ul. Kilińskiego 19A 19-230 Szczuczyn
5.	Polska Grupa Farmaceutyczna Sp. z o.o.	ul. Nowogrodzka 151A 18-400 Łomża
6.	„Dikpak” Spółka Jawna, Dołęgowski, Ignaciuk, Kasjański	ul. Usługowa 13 15-530 Białystok – Zaścianki
7.	Przedsiębiorstwo Produkcyjne D.K. Lamin, Spółka Jawna Daniluk, Kiersnowski	Szosa Baranowicka 72D 15-521 Zaścianki
8.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „Okruszek” E. Gadomska Sp. j.	ul. Poznańska 162 18-400 Łomża
9.	Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Okręgowy w Łomży	ul. Sikorskiego 222 18-401 Łomża
10.	„Hetman” K. Korzep, W. Korzep Zakład Pracy Chronionej S. J.	ul. Kolejowa 7 18-500 Kolno
11.	Nord Serwis Systemy Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	ul. Praw Kobiet 4 15-535 Białystok
12.	JARHEAD Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	ul. Warszawska 43p.3 15-062 Białystok
13.	Biuro Ochrony „Posejdon” Andrzej Harasimczuk Spółka Jawna	ul. Handlowa 7 p.114 15-399 Białystok

Źródło: <https://www.gov.pl/web/uw-podlaski/niepelnosprawnosci>

Spółki non-profit

Spółki non-profit (spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjne), to podmioty, które nie działają w celu osiągnięcia zysku, tylko całość dochodu przeznaczają na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników. Podmioty te mogą prowadzić działalność pożytku publicznego zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Najaktualniejsze informacje Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące sektora organizacji pozarządowych pochodzą z 2022 r. Z danych tych wynika, że na terenie Polski istniało ogółem 103,4 tys. organizacji sektora non-profit (wzrost o 8,6% w porównaniu do 2020 r.), zrzeszających 8,3 mln członków. Tworzyły one 153,4 tys. pełnoetatowych miejsc pracy, które stanowiły 1,4% przeciętnego zatrudnienia w gospodarce narodowej. W związku

z działaniami wojennymi na Ukrainie, organizacje objęły pomocą 17,5 mln osób i przekazały wsparcie rzeczowe i finansowe o wartości 1,6 mld zł.

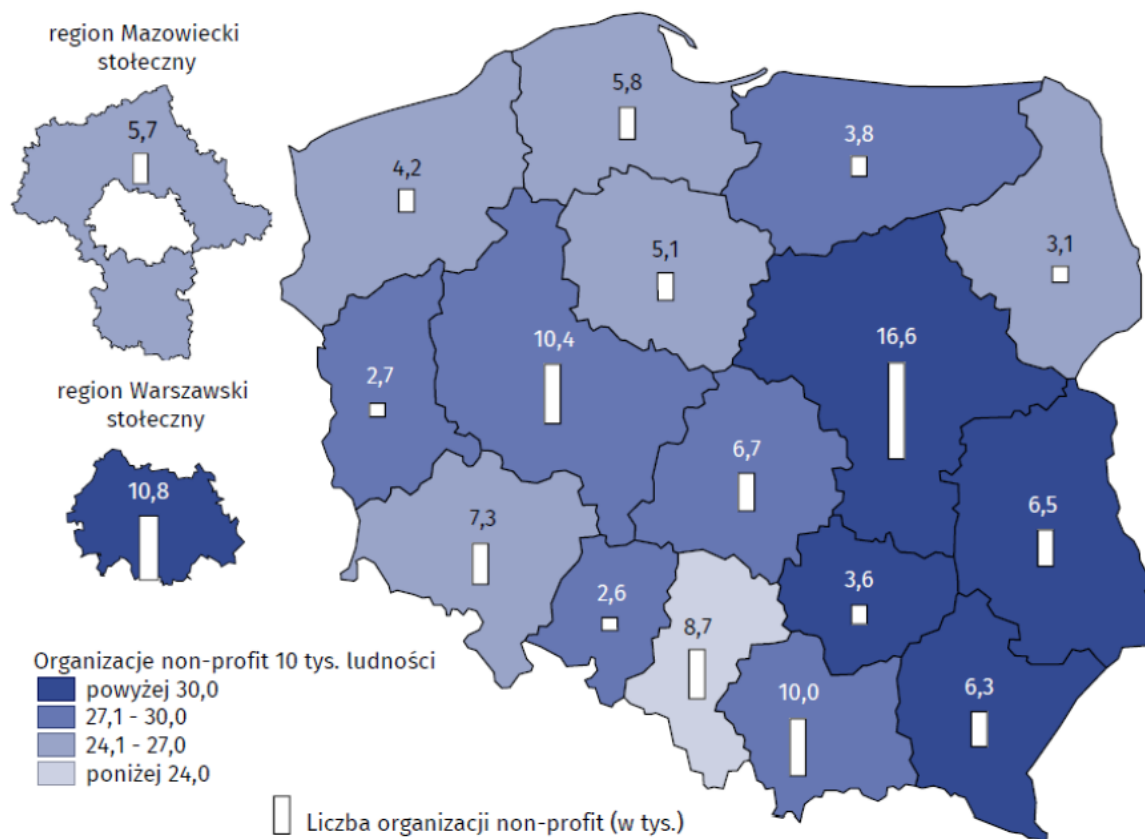
W województwie podlaskim w 2022 r. liczba organizacji sektora non-profit wynosiła 3,1 tys. (o 0,2 tys. więcej niż w 2020 r.), w tym 3,0 tys. to podmioty ekonomii społecznej. Monitoring WPRES wykazał, że na dzień 31 grudnia 2023 r. na terenie woj. podlaskiego funkcjonowały łącznie 23 spółki non-profit posiadające status PS, to tyle samo co w roku ubiegłym.

Tabela 23. Forma prawna i organizacyjna sektora non-profit w latach 2020 i 2022

Forma prawna	Polska w 2020 r. [w tys.]	woj. podlaskie w 2020 r. [w tys.]	Polska w 2022 r. [w tys.]	woj. podlaskie w 2022 r. [w tys.]
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne – ogółem	66,8	2,0	68,9	2,0
Typowe stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne	31,1	0,9	32,2	0,9
Stowarzyszenia sportowe	18,9	0,5	19,6	0,5
Ochotnicze Straże Pożarne	14,2	0,5	14,5	0,6
Koła łowieckie	2,5	0,1	2,5	0,1
Fundacje	16,0	0,5	19,3	0,5
Społeczne podmioty wyznaniowe	1,9	0,1	2,0	0,1
Koła Gospodyń wiejskich	8,5	0,3	11,3	0,4
Samorząd gospodarczy i zawodowy – ogółem	2,1	0,0	2,0	0,1
Kółka rolnicze	0,6	0,0	0,6	0,0
Pozostały samorząd gospodarczy	0,8	0,0	0,8	0,0
Pozostały samorząd zawodowy	0,7	0,0	0,7	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek 11. Liczba aktywnych organizacji non-profit według województw i regionów
w 2022 r.

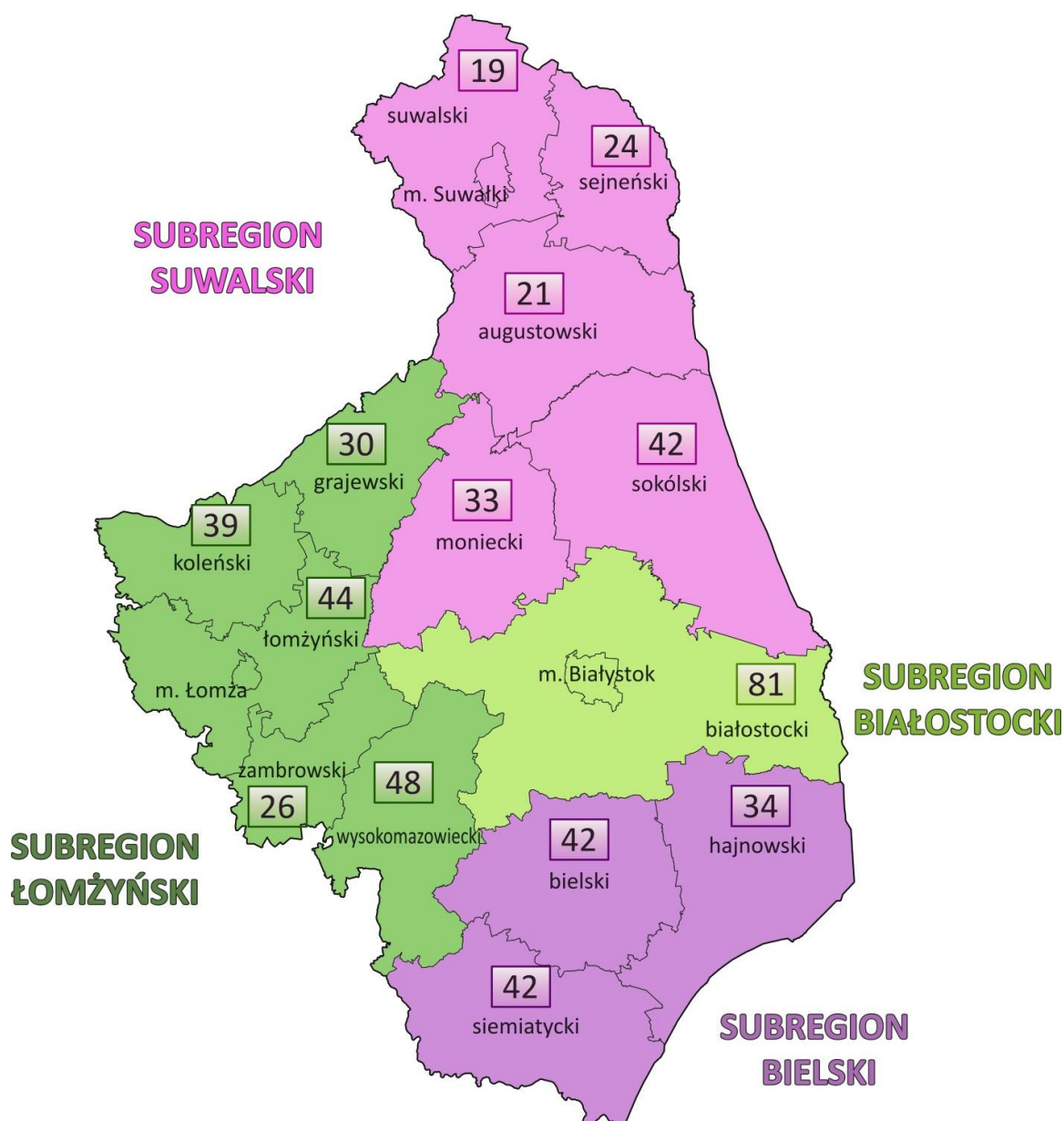

Źródło: GUS: Działalność stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych, kół gospodyń wiejskich oraz samorządu gospodarczego i zawodowego w 2022 r. – wyniki wstępne

Koła Gospodyń Wiejskich

Koło Gospodyń Wiejskich to forma prawna działająca w oparciu o ustawę z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich. Koła gospodyń wiejskich są dobrowolną, niezależną od administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, samorządną społeczną organizacją mieszkańców wsi, wspierającą rozwój przedsiębiorczości na wsi i aktywnie działającą na rzecz środowisk wiejskich. KGW są organizacją pozarządową i tym samym zaliczane są do podmiotów ekonomii społecznej. Z monitoringu wynika, że na terenie woj. podlaskiego na koniec 2023 r. działało 525 kół wiejskich (456 KGW w 2022 r.).

Rysunek 12. Koła Gospodyń Wiejskich w woj. podlaskim w 2023 r.

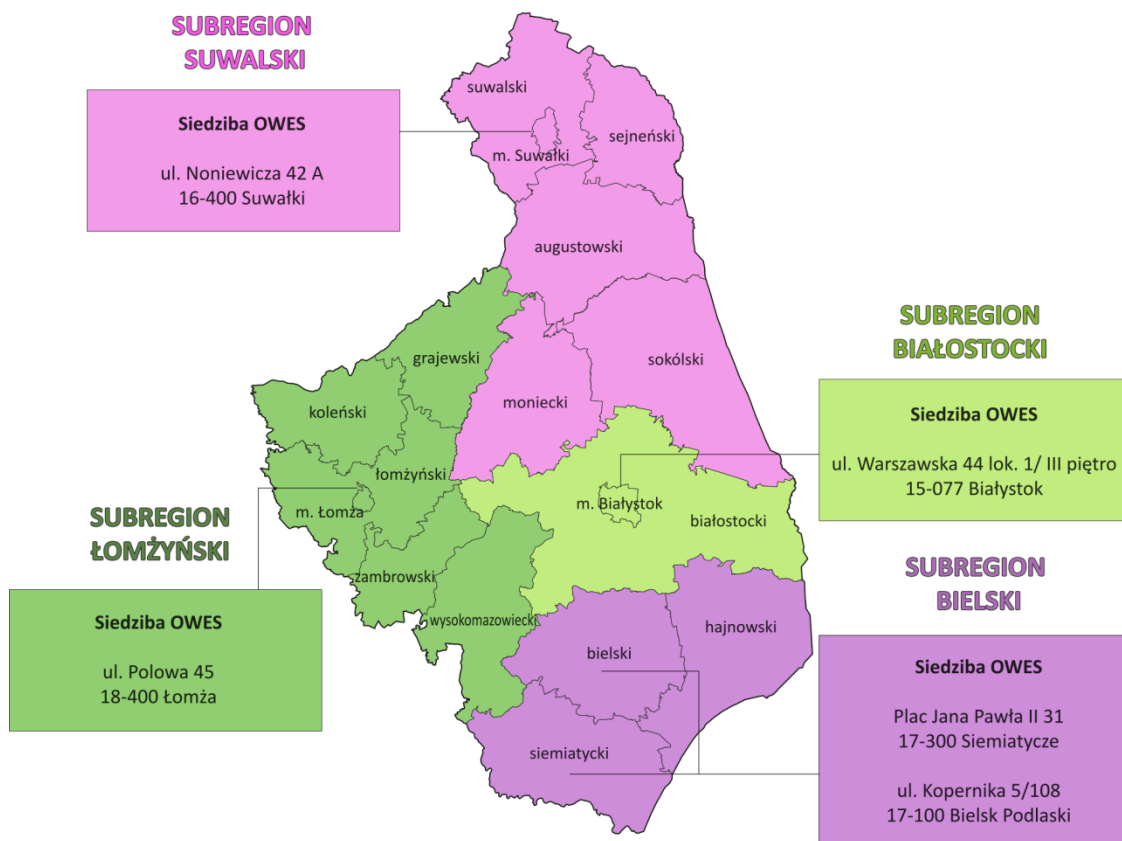
Źródło: opracowanie własne na podstawie KRKGW

Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej

Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej to podstawowe instytucje wspierające przedsiębiorstwa społeczne, których główną rolą jest świadczenie usług doradztwa dla istniejących podmiotów ekonomii społecznej oraz prowadzenie szkoleń skierowanych do osób zainteresowanych założeniem przedsiębiorstwa społecznego czy ekonomizacją swojej organizacji pozarządowej.

Województwo podlaskie podzielone jest na cztery subregiony – obszary wsparcia udzielanego przez poszczególne OWES-y.

Rysunek 13. Podział województwa podlaskiego na subregiony

Źródło: opracowanie własne na podstawie WPRES

W 2023 r. kontynuowano realizację czterech projektów wyłonionych do dofinansowania w konkursie ogłoszonym w 2019 r. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, Osi Priorytetowej VII Poprawa Spójności Społecznej, Działania 7.3 Wzmocnienie roli ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa podlaskiego, Typ projektu: Realizowane przez Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej działania wspierające rozwój ekonomii społecznej. Cztery umowy o dofinansowanie w ramach powyższego działania podpisano w roku 2020 tj.:

1. Subregion białostocki

„Białostocki Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej” realizowany przez Fundację Biznes i Prawo w Białymstoku (lider) w partnerstwie z Podlaską Federacją Organizacji Pozarządowych oraz Podlaskim Uniwersytetem Trzeciego Wieku w Białymstoku.

Wartość projektu - 5 070 401,75 PLN

Dofinansowanie - 4 808 591,75 PLN

Termin realizacji: od 1 lutego 2020 r. do 29 września 2023 r.

2. Subregion bielski

„Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Subregionie Bielskim” realizowany przez Klaster Pomiotów Ekonomii Społecznej (lider) w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Europartner Akademicki Klub Integracji Europejskiej w Białymstoku oraz Stowarzyszeniem Na Recz Rodziny i Osób Zagrożonych Wykluczeniem Społecznym – Holos.

Wartość projektu - 2 628 192,75 PLN

Dofinansowanie - 2 495 072,75 PLN

Termin realizacji: od 1 kwietnia 2021 r. do 30 września 2023 r.

3. Subregion tomżyński

„Rozwój Ekonomii Społecznej” realizowany przez Stowarzyszenie Europartner Akademicki Klub Integracji Europejskiej w Białymstoku (lider) w partnerstwie z powiatem zambrowskim i powiatem kolneńskim.

Wartość projektu - 4 680 506,90 PLN

Dofinansowanie - 4 429 266,90 PLN

Termin realizacji: od 1 sierpnia 2020 r. do 30 września 2023 r.

4. Subregion suwalski

„Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Suwałkach” realizowany przez Agencję Rozwoju Regionalnego ARES S.A. w Suwałkach (lider) oraz Fundację Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach.

Wartość projektu - 4 958 813,34 PLN

Dofinansowanie - 4 710 872,67 PLN

Termin realizacji: od 1 czerwca 2020 r. do 31 grudnia 2023 r.

Rok 2023 to rok kończący działalność dotychczasowych OWES-ów. W drugiej połowie 2023 r. ROPS w Białymstoku na prośbę podmiotów ubiegających się o akredytację MRPiPS wydał 9 opinii nt. dotychczasowej współpracy. Termin rozstrzygnięcia wniosków o dofinansowanie projektów na realizację OWES ze środków EFS+, według danych Zarządu Województwa Podlaskiego planowany był na pierwszy kwartał 2024 r.⁸

⁸ Informacja nt. ogłoszenia naboru str. 41-42.

Wnioski

Przedmiotowy dokument dotyczy monitoringu „Wieloletniego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podlaskim do roku 2027. Ekonomia Solidarności Społecznej” za rok 2023. W raporcie przedstawiono informacje na temat realizacji działań w obszarze ekonomii społecznej na terenie województwa podlaskiego w 2023 r.

Rok 2023 był rokiem względnej stabilizacji popandemicznej. Stan pandemii w Polsce odwołano z dniem 1 lipca 2023 r. Kryzys, który w 2020 r. tak silnie negatywnie wpłynął na wiele aspektów funkcjonowania PES, powoli mógł zostać zażegnany. Po wyraźnym osłabieniu sektora, który mimo stosowania szeregu metod przeciwdziałania ograniczeniom pandemicznym i szukania nowych formuł do realizacji swoich zadań, zanotowano pewne pozytywne zmiany. Niestety w roku objętym monitoringiem wysoka inflacja wywołała kolejne poruszenie w krajowej gospodarce. Inflacja w lutym 2023 roku osiągnęła szczyt i wyniosła 18,4 procent rok do roku. Był to najwyższy poziom od grudnia 1996 roku. W kolejnych miesiącach inflacja zaczęła stopniowo spadać, jednakże pomimo spadającej inflacji, utrzymał się wzrost cen, co miało przełożenie na zmniejszenie popytu na usługi, w tym usługi oferowane przez PES. Tym samym inflacja wpłynęła na część podmiotów, które dopiero podnosiły się po kryzysie pandemicznym, ograniczając ich potencjał rozwoju i przyczyniła się do zwiększenia wydatków.

Warto także nadmienić, że 2023 rok był ważny dla sektora ekonomii społecznej. Z dniem 30 października 2022 r. weszła w życie ustawa o ekonomii społecznej (Dz.U. 2022 poz. 1812), która wprowadziła szereg nowych regulacji, w tym dotyczących akredytacji OWES i nadawania statusu PS. W monitorowanym roku Zarząd Województwa Podlaskiego na mocy Uchwały nr 351/6719/2023 z dnia 6 lipca 2023 r. przyjął Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji w województwie podlaskim na lata 2023-2025 (RPDI), który został opracowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku. Plan jest ważnym dokumentem, wskazującym kierunki interwencji w ramach projektów planowanych do realizacji w obszarze włączenia społecznego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027. Rok 2023 to także ostatni rok realizowania programów unijnych z perspektywy finansowej 2014-2020. Można więc przyjąć rok 2023 niejako za czas przejściowy oddzielający rzeczywistość i wsparcie na „starych” i „nowych” zasadach.

Wydaje się, że nawet najlepiej zaplanowany system monitoringu nie może wprost pokazać wpływu kontekstu na wartość osiągniętych wskaźników. Jednak analizując je, należy pamiętać w jakich okolicznościach system wsparcia ekonomii społecznej funkcjonował. Poniżej przedstawiono główne wnioski dotyczące kondycji sektora w monitorowanym roku:

1. Kontynuowano **działania informacyjno-promocyjne** zarówno skierowane do podmiotów działających w obszarze ekonomii społecznej (np. wizyty studyjne, szkolenia, doradztwo) jak i skierowane do wszystkich mieszkańców województwa podlaskiego (np. Targi ES, spoty radiowe, ulotki, plakaty) oraz prowadzono **działania upowszechniające wiedzę o ekonomii społecznej w szkołach** (na różnych szczeblach edukacji). Jednakże, w związku z kończącymi się w roku 2023 r. OWES-ami oraz niewielkim budżetem projektu ROPS dot. ekonomii społecznej, liczba prowadzonych działań była znacząco mniejsza w porównaniu do lat poprzednich. Warto nadmienić, że liczba szkół, w których prowadzono działania edukacyjne, w 2023 r. osiągnęła prawie 45% wartości wskaźnika docelowego (do 2023 r. 22 szkoły z 50 docelowo w 2027 r.). Jedynie OWES z subregionu suwalskiego podjął się działań skierowanych do uczniów, jednakże skoncentrował je na szkołach podstawowych, nie wykorzystując potencjału, jaki istnieje wśród uczniów na wyższych poziomach edukacyjnych.
2. **Liczba przedsiębiorstw społecznych**, którą wykazano w ramach monitoringu, jest wyższa od wartości docelowej dla 2027 roku. Od zeszłego roku przebyły w regionie 2 przedsiębiorstwa społeczne. Należy przy tym pamiętać, że od czasu pandemii do końca 2023 r. żadne PS (utworzone zgodnie z wytycznymi CT9) nie zostało skreślone z listy, niezależnie od tego czy nadal funkcjonowało i spełniało kryteria. Zatem zwiększenie liczby przedsiębiorstw może być pozorne, co już w kolejnym roku zostanie zweryfikowane, zapewne przynosząc spadek wartości wskaźnika i ukazując faktyczną liczbę działających PS w województwie podlaskim.
3. Kończąca się perspektywa finansowa 2014-2020, będąca kluczowym elementem tworzenia dobrej jakości nowych miejsc pracy, znacząco wpłynęła na **liczbę nowoutworzonych miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych** dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Z pozyskanych danych, wynika że utworzono w roku objętym monitoringiem ok. 70% mniej miejsc pracy w porównaniu do roku poprzedniego.
4. Choć nie zaszły znaczące zmiany **liczby jednostek reintegracji społeczno-zawodowej** w regionie i wskaźnik wydaje się niezagrożony, to wciąż jednostki te są rozmieszczone w regionie nierównomiernie. Na terenie powiatu sejneńskiego nie występują żadne jednostki reintegracji, a na niektórych obszarach trudno o inne wsparcie niż WTZ-y, w których mogą uczestniczyć wyłącznie osoby z niepełnosprawnościami. Pomimo powstania nowego CIS, wciąż brakuje CIS-ów i KiS-ów (szczególnie na północy województwa). Do ważnych zmian w tym obszarze należy zaliczyć powstanie nowego ZAZ-u, co istotnie zwiększyło poziom zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w regionie, tworząc 44 nowe miejsca pracy.
5. W województwie podlaskim w 2023 r. nie powstał żaden **klaster sektora ES** ani **sieć współpracy**. W subregionie suwalskim do tej pory nie funkcjonuje żadne porozumienie tego rodzaju.

6. Wygaszenie projektów OWES związane z zakończeniem perspektywy finansowej 2014-2020 miało znaczący wpływ także na zmniejszenie **liczby organizacji korzystających ze wsparcia ośrodków** (o 56 mniej w porównaniu do 2022 r.). Wciąż największą grupę stanowiły organizacje pozarządowe (60%) oraz przedsiębiorstwa społeczne (ok. 36%).
7. Kończące się finansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 wpłynęło na ograniczenie zakresu wsparcia dla PES oraz JST w ramach projektu „Koordynacja i monitorowanie rozwoju ekonomii społecznej w regionie” realizowanego przez ROPS w Białymstoku. Wsparcia, w formie doradztwa z zakresu opracowania i aktualizacji dokumentów strategicznych, zostały pozbawione jednostki samorządu terytorialnego. W poprzednich latach doradztwo miało realny wpływ na zwiększenie **liczby JST, które w gminnych i powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych uwzględniły zapisy dot. ekonomii społecznej**.

Rekomendacje

Monitoring „Wieloletniego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podlaskim do roku 2027. Ekonomia Solidarności Społecznej” za rok 2023 ukazuje, iż w kolejnych latach przed ekonomią społeczną stoi wiele wyzwań.

1. Kluczowe jest wykorzystanie szans rozwojowych, jakie niesie za sobą nowa perspektywa finansowa w szczególności EFS+. W kolejnych latach w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, ROPS w Białymstoku będzie realizował projekt pn. „Koordynacja działań w zakresie polityki społecznej w województwie podlaskim” wdrażający szereg rozwiązań poświęconych rozwojowi ekonomii społecznej. Aby dotrzeć do jak największego grona beneficjentów, należy **rozpowszechniać informacje o możliwych formach wsparcia** w ramach projektu ROPS projektów OWES lub innych instytucji na wielu płaszczyznach np. poprzez media społecznościowe.
2. W ramach programu FEdP w 2024 r. zostanie rozstrzygnięty konkurs na nowe ośrodki wsparcia ekonomii społecznej w województwie podlaskim, co napawa nadzieją na zasadnicze źródło wsparcia sektora ekonomii społecznej w regionie. Ośrodki mają na celu kompleksowe wsparcie oraz wzmocnienie potencjału lokalnego sektora ekonomii społecznej i poszerzenie zakresu działań podmiotów ekonomii społecznej. Istotne jest **zatem zawiązywanie ścisłej współpracy pomiędzy nowymi OWES-ami a ROPS w Białymstoku**, w tym **wypracowanie w ramach sieci nowych zasad i regulaminu udzielania dotacji**.
3. Kluczem do sukcesu jest traktowanie podmiotów ekonomii społecznej jako elementu szerszej sieci podmiotów publicznych, prywatnych i pozarządowych. Przez wsparcie tego procesu w ubiegłych latach było możliwe rozpoczęcie włączenia ich do istniejących powiązań kooperacyjnych bądź tworzenie nowych stanowiących skuteczną strategię, bardziej efektywną niż indywidualne poszukiwanie swojego miejsca na rynku. Ważne jest ciągłe wspieranie budowania ich pozycji na bazie współpracy biznesowej z lokalnymi przedsiębiorcami, samorządem lokalnym i lokalną społecznością. Pomimo udzielonego wsparcia, na terenie woj. podlaskiego nadal zauważalna jest niewielka współpraca PES z biznesem, JST oraz innymi podmiotami z otoczenia. Rekomendowana jest dalsza potrzeba tworzenia dobrego klimatu dla współpracy podmiotów ekonomii społecznej z innymi instytucjami. **Sieciowanie** umożliwia wzajemne poznanie potrzeb oraz opinii różnych aktorów społecznych, służy integracji oraz wymianie wiedzy i doświadczeń. Istnieje potrzeba kontynuacji zapoczątkowanego procesu, tak aby przyniósł on wymierny skutek podmiotom ES.
4. Należy także **animować współpracę OWES-ów z Lokalnymi Grupami Działania**, które łącząc sektor publiczny, gospodarczy i społeczny, posiadają unikatową wiedzę

o potrzebach i możliwościach swoich środowisk lokalnych. Organizacje te łącząc perspektywę samorządową z pozarządową i prywatną wydają się być naturalnym partnerem dla inicjowania rozwoju ES, dopasowanego do sytuacji lokalnej społeczności. Podjęcie współpracy pomiędzy podmiotami jest ważne nie tylko dla wypełnienia założeń wyrażonych ilościowo (osiągnięcia wskaźnika), ale głównie by tworzyć realne partnerstwa na poziomie lokalnym, nastawione na rozwój sektora poprzez zaspokajanie potrzeb i wypełnianie lokalnych nisz.

5. W roku 2023 r. przyjęto „Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji w województwie podlaskim na lata 2023-2025”. Dokument zakłada włączenie PES jako jednego z narzędzi realizacji RPD m.in. poprzez rozwój i świadczenie usług w społeczności lokalnej, w formach środowiskowych, dziennych i krótkoterminowych całodobowych, czy tworzenie nowej infrastruktury mieszkań chronionych, wspomaganych oraz innych mieszkań, w których oferowane są usługi społeczne. Należy kontynuować idee **włączania PES także w tworzeniu Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych (LPDI)**, których celem jest wyznaczenie kierunków rozwoju usług społecznych na szczeblu lokalnym, zarówno w zakresie profilaktycznym, jak i podjęcia działań o charakterze interwencyjnym.
6. Niniejszy monitoring wskazuje, iż tylko połowa jednostek samorządu terytorialnego z terenu woj. podlaskiego uwzględnia w swoich strategiach zapisy dot. ekonomii społecznej. Dlatego też, nadal istnieje potrzeba wspierania JST w formie **udzielania doradztwa z zakresu opracowania i aktualizacji dokumentów strategicznych**.
7. Rozwój ekonomii społecznej w dużej mierze zależy od szczegółowej wiedzy o kondycji sektora i potrzebach oraz możliwościach rozwojowych. Dostęp do aktualnych danych poprzez diagnozowanie i monitorowanie zmian jakie następują w obszarze ekonomii społecznej stanowi punkt wyjścia do dalszych działań. Rzetelne informacje pozwalają odpowiednio dopasować działania do potrzeb. Ponadto pozwalają uniknąć błędów, dostrzec bariery. Skuteczne badania oraz analizy wzbogacone o wnioski i rekomendacje pozwalają zwalczać skutki oraz inicjować działania zmierzające do podejmowania kroków zaradczych. W związku z powyższym niezbędne jest prowadzenie pełnych oraz uzupełniających, ale przede wszystkim systematycznych **badan i analiz w zakresie kondycji sektora ES**, które dostarczą aktualnych i niezbędnych do dalszych działań informacji.

Załączniki

Załącznik nr 1. Liczba różnych form działań informacyjno-promocyjnych w obszarze ekonomii społecznej w woj. podlaskim w latach 2021-2023

Działania	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Gala Ekonomii Społecznej			
Certyfikowanie PES	X	X	X
Wizyty studyjne	X	X	X
Targi	X	X	X
Klipy	X		
Spoty radiowe	X		X
Warsztaty/szkolenia	X	X	X
Seminaria	X	X	
Konferencje	X		
Turniej debat		X	
Doradztwo	X	X	X
Wynajem stoisk np. w galerii handlowej	X	X	
Newsletter	X	X	X
Strona internetowa	X	X	X
Serwisy społecznościowe	X	X	X
Publikacja artykułów w prasie lokalnej	X		
Wywiady w mediach	X		
Ulotki	X	X	X
Plakaty	X	X	X
Katalogi i informatory			
Konkursy	X	X	X
Prowadzenie punktu informacyjnego	X	X	X
Biuletyn informacyjny			
Kiermasz	X		X
Inne	X	X	X
Suma	21	16	15

Załącznik nr 2. Poziom realizacji wskaźników WPRES

Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Częstotliwość pomiaru	2023 r.
Priorytet I. Ekonomia społeczna i solidarna powszechnie i pozytywnie postrzegana przez mieszkańców województwa podlaskiego					
Opracowanie koncepcji promocji ES, produktów i usług PES	OWES	0	1	raz w 2023 r.	0
Liczba różnorodnych form działań informacyjno-promocyjnych	OWES, ROPS	20 ⁹	25	raz na rok (na podstawie katalogu działań wskazanych w ankiecie monitorującej)	15
Liczba szkół, w których prowadzono działania upowszechniające wiedzę o ES	OWES, ROPS	30 ¹⁰	50	raz na rok (z podziałem na szczebel edukacji)	7
Priorytet II. Trwałe i silne przedsiębiorstwa społeczne i podmioty ekonomii społecznej w województwie podlaskim					
Liczba przedsiębiorstw społecznych ¹¹	MRPiPS ROPS	80 ¹²	90	raz na rok	122
Liczba istniejących miejsc pracy w PS dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	OWES	158 ¹³	158	raz na rok	50
Liczba jednostek reintegracji społeczno-zawodowej	ROPS	51 ¹⁴	55	raz na rok	57
Priorytet III. Spójny i efektywny system wsparcia ekonomii społecznej i solidarnej					
Liczba przyznanych akredytacji	MRPiPS	5	5	raz na dwa lata	5
Liczba badań, monitoringów z obszaru ES	ROPS, OWES, UMWP	3 ¹⁵	10	raz na rok	1
Liczba regionalnych sieci współpracy sektora ES (sieci, klastry)	ROPS, OWES	8	10	raz na rok	9
Łączna liczba organizacji korzystających z usług	OWES	434 ¹⁶	600	raz na rok	150

⁹ Dane OWES i ROPS za rok 2019 – badanie własne ROPS.

¹⁰ Dane OWES i ROPS za rok 2019 – badanie własne ROPS.

¹¹ Liczba wszystkich PS z List PS.

¹² Dane z Listy PS – grudzień 2019.

¹³ Dane OWES i ROPS za rok 2019 – badanie własne ROPS.

¹⁴ Ogólna liczba jednostek reintegracji społeczno-zawodowej – dane na koniec 2019 r.

¹⁵ Liczba z 2019 r.

¹⁶ Dane OWES i ROPS za rok 2019 – badanie własne ROPS.

Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Częstotliwość pomiaru	2023 r.
OWES, z tego: 1. Liczba organizacji pozarządowych 2. Liczba PS 3. Liczba jednostek reintegracji społeczno-zawodowej		-359 -67 -11			-91 -54 -5
Liczba JST, które w gminnych i powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych uwzględnią zapisy dot. ES	ROPS	45	92 ¹⁷	raz na rok	74
Liczba LGD współpracujących z OWES	LGD	3	8 ¹⁸	raz na rok	1
Liczba spotkań RKRES	ROPS	8	18	raz na rok	2

¹⁷ Na terenie woj. podlaskiego istnieją 132 JST, docelowo 70% powinno uwzględniać zapisy dot. ES, czyli 92.

¹⁸ Na terenie woj. podlaskiego istnieje 13 LGD, docelowo 60% powinno współpracować z OWES, czyli 8.

Załącznik nr 3. Zatrudnienie w Zakładach Aktywności Zawodowej w woj. podlaskim w latach 2018-2023

Zakład Aktywności Zawodowej	Ogółem w 2017 r.	w tym OzN	Ogółem w 2018 r.	w tym OzN	Ogółem w 2019 r.	w tym OzN	Ogółem w 2020 r.	w tym OzN	Ogółem w 2021 r.	w tym OzN	Ogółem w 2022 r.	w tym OzN	Ogółem w 2023 r.	w tym OzN
Zakład Aktywności Zawodowej ARGENTA w Łomży	46	38	48	38	56	42	60	46	66	54	80	67	88	73
Zakład Aktywności Zawodowej SOWA w Lipniaku	49	36	51	38	55	40	55	40	55	40	55	40	55	40
Zakład Aktywności Zawodowej „MY DLA INNYCH”	25	19	30	21	35	26	39	28	43	31	45	33	46	37
Fundacja „Praca dla Niewidomych” Zakład Aktywności Zawodowej Zielone Podlasie w Rudzie	43	31	50	36	54	39	57	40	60	44	60	44	60	44
Zakład Aktywności Zawodowej „WYTWÓRNIA”	-	-	30	21	30	22	45	33	45	33	44	33	44	33
Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Suchowoli	-	-	-	-	-	-	-	-	20	14	30	21	30	21
Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Krzyżewie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	56	40	56	40

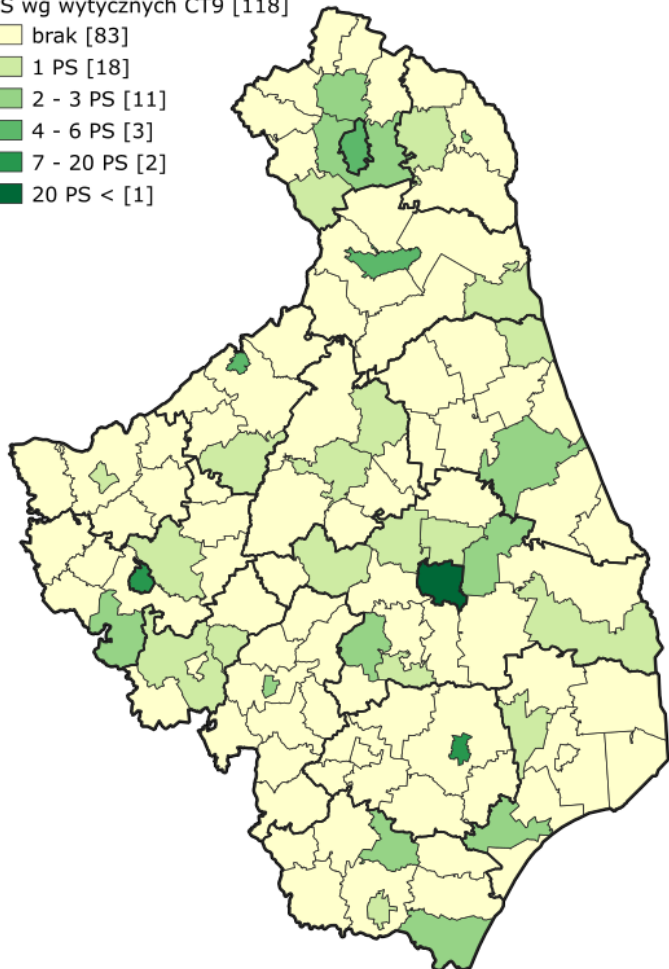
Zakład Aktywności Zawodowej	Ogółem w 2017 r.	w tym OzN	Ogółem w 2018 r.	w tym OzN	Ogółem w 2019 r.	w tym OzN	Ogółem w 2020 r.	w tym OzN	Ogółem w 2021 r.	w tym OzN	Ogółem w 2022 r.	w tym OzN	Ogółem w 2023 r.	w tym OzN
Zakład Aktywności Zawodowej DIALOG	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	16	39	30
Zakład Aktywności Zawodowej „Hajnówka”	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28	20
Suma	163	124	209	154	230	169	256	187	289	216	391	294	446	338

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP

Załącznik nr 4. Przedsiębiorstwa Społeczne woj. podlaskim w 2023 r. – mapa białych plam

PS wg wytycznych CT9 [118]

- brak [83]
- 1 PS [18]
- 2 - 3 PS [11]
- 4 - 6 PS [3]
- 7 - 20 PS [2]
- 20 PS < [1]

PS wg zapisów ustawy [118]

- brak [111]
- 1 PS [5]
- 2 - 3 PS [1]
- 4 - 6 PS [1]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRPIPS

Załącznik nr 5. Ankieta monitorująca „Wieloletni Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie podlaskim do roku 2027. Ekonomia Solidarności Społecznej” za rok 2023

ANKIETA MONITORUJĄCA WIELOLETNI PROGRAM ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM DO ROKU 2027. EKONOMIA SOLIDARNOSCI SPOŁECZNEJ ZA ROK 2023							
Priorytet I. Ekonomia społeczna i solidarna powszechnie i pozytywnie postrzegana przez mieszkańców województwa podlaskiego							
Jakie działania promocyjne i edukacyjne z obszaru ekonomii społecznej w 2023 r. podejmowała Państwa jednostka? Proszę uzupełnić tabelę poniżej i wartości wskaźników (na kolejnej stronie)							
Działania	TAK	NIE	OPIS – proszę w skrócie opisać działania realizowane w 2023 r.	Działania	TAK	NIE	OPIS – proszę w skrócie opisać działania realizowane w 2023 r.
Gala Ekonomii Społecznej				Strona internetowa			
Certyfikowanie PES				Serwisy społecznościowe			
Wizyty studyjne				Publikacja artykułów w prasie lokalnej			
Targi				Wywiady w mediach			
Klipy				Ulotki			
Spoty radiowe				Plakaty			
Warsztaty/szkolenia				Katalogi i informatory			
Seminaria				Konkursy			
Konferencje				Prowadzenie punktu informacyjnego			

Turniej debat				Biuletyn informacyjny			
Doradztwo				Kiermasz			
Wynajem stoisk np. w galerii handlowej				Strona internetowa			
Newsletter				Inne, jakie?			
Liczba różnorodnych form działań informacyjno-promocyjnych	Ile różnorodnych form działań informacyjno-promocyjnych przeprowadzili Państwo w 2023 roku? Jako działanie informacyjno-promocyjne należy uznać te, które zostały wskazane w tabeli powyżej (w przypadku działań cyklicznych np. newsletter należy je zliczyć raz)				Wartość:		
Liczba szkół, w których prowadzono działania upowszechniające wiedzę o ES	W ilu szkołach przeprowadzili Państwo w 2023 r. działania upowszechniające wiedzę o ES? (w przypadku zespołu szkół proszę liczyć łącznie), w tym:				Wartość:		
	Przedszkola				Wartość:		
	Szkoly podstawowe				Wartość:		
	Szkoly ponadpodstawowe (średnie i policealne)				Wartość:		
	Szkoly wyższe				Wartość:		
Priorytet II. Trwałe i silne przedsiębiorstwa społeczne i podmioty ekonomii społecznej w województwie podlaskim Jakie działania rozwijające działalność przedsiębiorstw społecznych oraz podmiotów ekonomii społecznej w 2023 r. podejmowała Państwa jednostka? Proszę uwzględnić także działania inkubacyjne i ekonomizację NGO. 							

..... 		
<i>Liczba istniejących miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</i>	Liczba miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w subregionie, w którym działa Państwa OWES:	
	<i>istniejących na koniec 2023 r.</i>	Wartość:
	<i>powstałych w 2023 r.</i>	Wartość:
Priorytet III. Spójny i efektywny system wsparcia ekonomii społecznej i solidarnej		
Jakie działania w obszarze wsparcia PES w 2023 r. podejmowała Państwa jednostka?		
..... 		
Jakie działania związane z rozwojem i współpracą sektora ES podejmowali Państwo w 2023 r.?		
..... 		

.....		
Liczba badań, monitoringów z obszaru ES	Proszę uwzględnić badania (zarówno realizowane samodzielnie, jak i zlecone wykonawcom zewnętrznym), z których powstał raport lub sprawozdanie. Proszę uwzględnić badania i monitoringi przeprowadzone w 2023 r. (proszę nie uwzględniać badań, w których Państwo uczestniczyli jako respondenci lub recenzenci raportów).	Wartość:
	Jakie to badania?	
Liczba organizacji korzystających z usług OWES w 2023 r.	Liczba organizacji pozarządowych	Wartość:
	Liczba przedsiębiorstw społecznych (PS)	Wartość:
	Liczba jednostek reintegracyjnych	Wartość:
Liczba regionalnych sieci współpracy sektora ES (sieci, klastry)	Liczba regionalnych sieci współpracy sektora ES (sieci, klastry) w subregionie określającym obszar działania OWES:	
	Istniejących na koniec 2023 r.	Wartość:
	Jakie to sieci współpracy?	

	powstałych w 2023 r.		Wartość:
	Które to sieci?		

Spis ilustracji

Rysunek 1. Etapy monitoringu WPRES	6
Rysunek 2. Liczba przedsiębiorstw społecznych w Polsce w 2023 r. utworzonych zgodnie z zapisami ustawy o ekonomii społecznej	17
Rysunek 3. Przedsiębiorstwa społeczne w woj. podlaskim w 2023 r. z podziałem na subregiony (n=122)	18
Rysunek 4. Liczba jednostek reintegracji społeczno-zawodowej w woj. podlaskim w 2023 r. (N=57)	23
Rysunek 5. Centra Integracji Społecznej w woj. podlaskim w 2023 r. (N=18)	25
Rysunek 6. Kluby Integracji Społecznej w woj. podlaskim w 2023 r. (N=6)	28
Rysunek 7. Warsztaty Terapii Zajęciowej w woj. podlaskim w 2023 r. (N=24)	33
Rysunek 8. Zakłady Aktywności Zawodowej w woj. podlaskim w 2023 r. (N=9)	35
Rysunek 9. Spółdzielnie socjalne w woj. podlaskim w latach 2013-2023	49
Rysunek 10. Spółdzielnie socjalne w woj. podlaskim w 2023 r.	50
Rysunek 11. Liczba aktywnych organizacji non-profit według województw i regionów w 2022 r.	55
Rysunek 12. Koła Gospodyń Wiejskich w woj. podlaskim w 2023 r.	56
Rysunek 13. Podział województwa podlaskiego na subregiony	57

Spis tabel

Tabela 1. Wskaźniki i poziom ich realizacji w priorytecie I	7
Tabela 2. Liczba różnorodnych form działań informacyjno-promocyjnych realizowanych w obszarze ekonomii społecznej w 2023 r. w województwie podlaskim	8
Tabela 3. Liczba szkół, w których prowadzono działania upowszechniające wiedzę o ES w 2023 r.....	13
Tabela 4. Wskaźniki i ich poziom realizacji w priorytecie II	15
Tabela 5. Formy prawne przedsiębiorstw społecznych w woj. podlaskim w 2023 r. (N=122)	17
Tabela 6. Przedsiębiorstwa społeczne działające na terenie subregionu białostockiego w 2023 r. (N=43).....	18
Tabela 7. Przedsiębiorstwa społeczne działające na terenie subregionu bielskiego w 2023 r. (N=16).....	20
Tabela 8. Przedsiębiorstwa społeczne działające na terenie subregionu łomżyńskiego w 2023 r. (N=34).....	20
Tabela 9. Przedsiębiorstwa społeczne działające na terenie subregionu suwalskiego w 2023 r. (N=29).....	21
Tabela 10. Centra Integracji Społecznej w woj. podlaskim w 2023 r.....	26
Tabela 11. Kluby Integracji Społecznej w woj. podlaskim w 2023 r. (N=6).....	29
Tabela 12. Warsztaty Terapii Zajęciowej w woj. podlaskim w 2023 r. (N=25)	30
Tabela 13. Zakłady Aktywności Zawodowej w woj. podlaskim w 2023 r. (N=9).....	35
Tabela 14. Wskaźniki i poziom ich realizacji w priorytecie III	38
Tabela 15. Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej w woj. podlaskim w 2023 r.	39
Tabela 16. Liczba regionalnych sieci współpracy sektora ES w woj. podlaskim w 2023 r.	41
Tabela 17. Liczba organizacji korzystających ze wsparcia OWES w 2023 r.....	43
Tabela 18. Zasoby instytucjonalne z obszaru ES w woj. podlaskim w 2023 r.	47
Tabela 19. Przedsiębiorstwa społeczne w woj. podlaskim w 2023 r. w poszczególnych powiatach	47
Tabela 20. Zatrudnienie w spółdzielniach inwalidów (SI) oraz spółdzielniach niewidomych (SN) w Polsce w latach 2017-2023	51
Tabela 21. Liczba zakładów pracy chronionej i liczba osób z niepełnosprawnościami zatrudnionych w tych zakładach w latach 2016-2023	52
Tabela 22. Zakłady Pracy Chronionej w województwie podlaskim w 2023r.	53
Tabela 23. Forma prawna i organizacyjna sektora non-profit w latach 2020 i 2022.....	54